

Sustavi kontrole za maslinovo ulje u EU-u

Okvir je sveobuhvatan, ali se ne primjenjuje ujednačeno

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Sadržaj

Odlomak

01 – 17 | **Glavne poruke**

01 – 05 | **Zašto je ovo područje važno**

06 – 17 | **Nalazi i preporuke Suda**

18 – 01 | **Detaljnije o opažanjima Suda**

18 – 49 | Države članice ne primjenjuju u potpunosti pravni okvir za provjere sukladnosti maslinova ulja

20 – 26 | Postoji sveobuhvatan pravni okvir za provjere sukladnosti maslinova ulja

27 – 40 | Države članice ne ispunjavaju uvijek sve zahtjeve

41 – 46 | Većina slučajeva neusklađenosti koje su utvrdile države članice otkrivena je u sklopu organoleptičkog ocjenjivanja i povezana je s degradacijom

47 – 49 | Komisija ima samo djelomičan pregled nad sustavima kontrole u državama članicama

50 – 66 | Sustavi kontrole koje EU primjenjuje za utvrđivanje kontaminanata u maslinovu ulju imaju određene nedostatke

52 – 57 | Sustavi EU-a za kontrolu ostataka pesticida u maslinovu ulju funkcioniraju dobro

58 – 64 | Sustavi EU-a za kontrolu drugih kontaminanata manje su razvijeni nego za pesticide

65 – 66 | U maslinovu ulju uvezenom iz zemalja izvan EU-a ne provjerava se sustavno prisutnost pesticida i drugih kontaminanata

67 – 84 | Pravni okvir EU-a i provjere sljedivosti ne omogućuju uvijek utvrđivanje podrijetla proizvoda

69 – 74 | Komisija utvrđuje pravne zahtjeve u pogledu sljedivosti, ali nije odredila kako bi ih države članice trebale ispunjavati

- 75 – 80 | Države članice uključuju sljedivost u opseg svojih provjera maslinova ulja, ali se razina provjera razlikuje
- 81 – 84 | Rezultati provjere sljedivosti iz studije slučaja: podrijetlo nekih maslinovih ulja nije se moglo slijediti

Prilozi

Prilog I. – O reviziji

Okvir politike

Uloge i odgovornosti

Opseg revizije i revizijski pristup

Prilog II. – Pregled relevantnih parametara kvalitete i čistoće za ekstra djevičansko maslinovo ulje i metoda analize

Prilog III. – Studija slučaja

Prilog IV. – Mogući izvori kontaminacije maslinova ulja

Prilog V. – Kontaminanti koje države članice uključuju u svoje planove kontrole za kategoriju „masti i ulja”

Pokrate i skraćeni nazivi

Pojmovnik

Odgovori Komisije

Kronologija

Revizorski tim

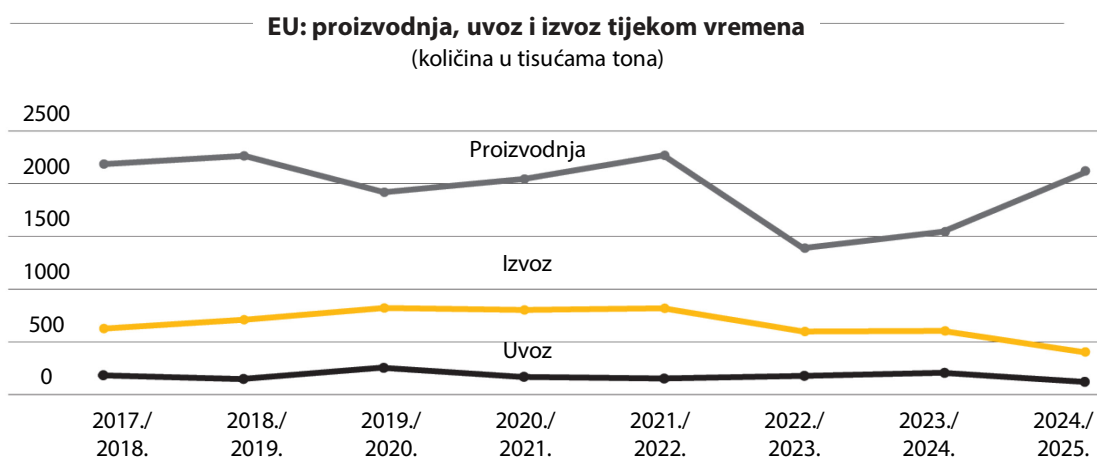
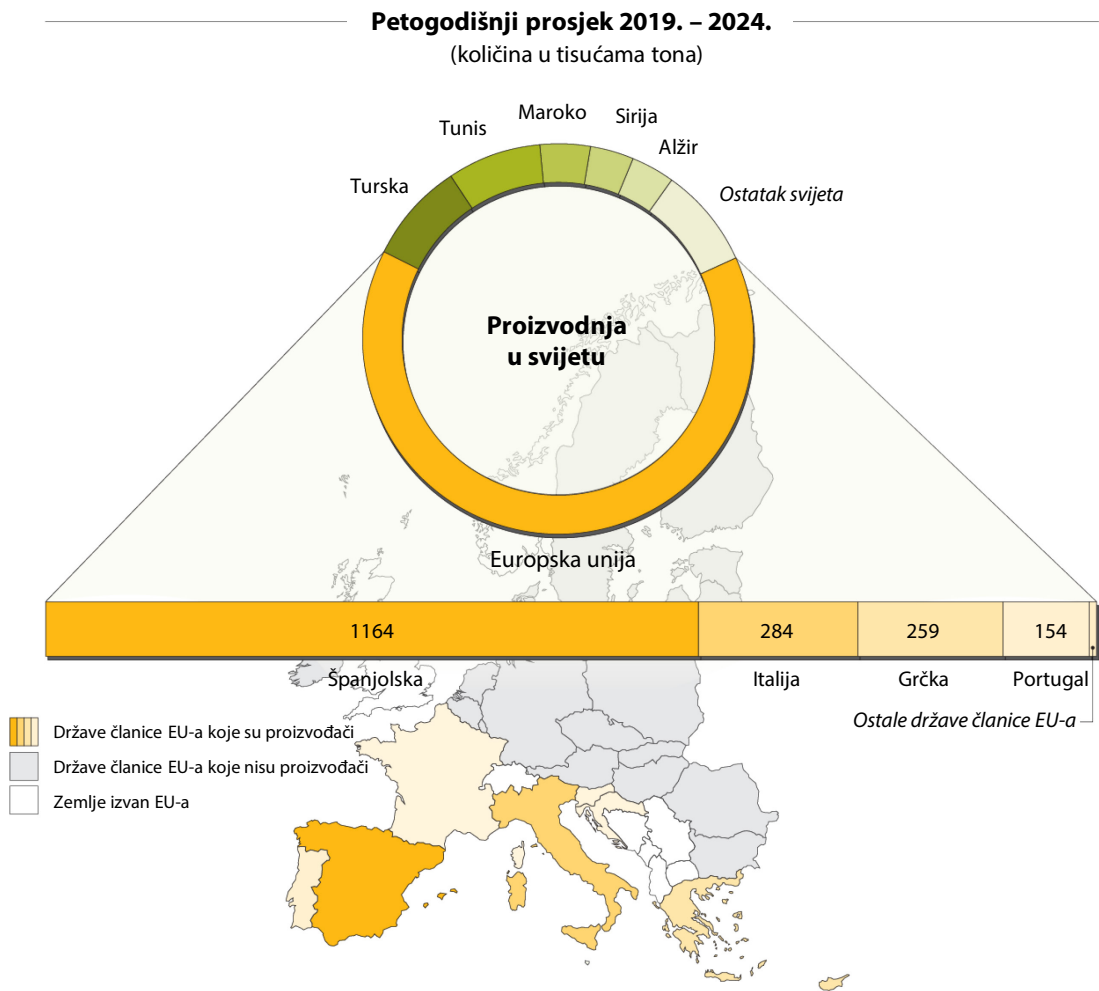
01

Glavne poruke

Zašto je ovo područje važno

- 01** Maslinovo ulje jedan je od najvažnijih proizvoda za Europsku uniju (EU), koja je vodeći svjetski proizvođač, potrošač i izvoznik maslinova ulja. Na [slici 1.](#) prikazane su neke pojedinosti o proizvodnji maslinova ulja u EU-u i trgovini tim uljem. EU je poznat po visokokvalitetnom i autentičnom maslinovu ulju, što je od ključne važnosti ne samo u gospodarskom smislu već i iz perspektive kulture i javnog zdravlja. Maslinovo ulje dio je svakodnevne prehrane mnogih građana EU-a, pa je bitno da se oni mogu pouzdati u kvalitetu i autentičnost proizvoda koje kupuju. To je posebno važno kad je riječ o ekstra djevičanskom maslinovu ulju, koje se stavlja na tržište po cijeni višoj od ostalih ulja te stoga mora zadovoljiti visoke standarde kako bi se opravdala njegova cijena za potrošače.

Slika 1. | Maslinovo ulje u EU-u

Izvor: Sud, na temelju podataka [Europske komisije](#) i podataka s internetske platforme [World Population Review](#).

- 02** EU je uspostavio sustav kontrola kako bi zajamčio da je maslinovo ulje koje potrošači mogu kupiti u EU-u autentično (tj. da ne sadržava druga ulja te da njegova kvaliteta i čistoća odgovaraju kategoriji navedenoj na etiketi), da ne ugrožava zdravlje potrošača (konkretno, da ne sadržava kontaminante) i da se njegovo podrijetlo (kako je navedeno na etiketi) može provjeriti (vidjeti [sliku 2.](#)).

Slika 2. | Sustavi kontrole za maslinovo ulje u EU-u

Izvor: Sud.

- 03** Europska komisija (u daljnjem tekstu „Komisija”) odgovorna je za utvrđivanje regulatornog okvira, a države članice za jamčenje toga da maslinovo ulje ispunjava i zahtjeve u pogledu sigurnosti hrane i zahtjeve EU-a za stavljanje maslinova ulja na tržište (poznate i kao „tržišni standardi” – vidjeti odlomak [05 Priloga I.](#)). Države članice odgovorne su za uspostavu nacionalnog sustava kontrole i provedbu provjera na temelju rizika. Moraju imati i sustav sankcija za neusklađenost s tržišnim standardima za maslinovo ulje i zahtjevima u pogledu sigurnosti hrane. Taj sustav sankcija mora biti djelotvoran, proporcionalan i odvraćajući.
- 04** Sud je proveo ovu reviziju zbog važnosti sektora maslinova ulja za EU (vidjeti odlomak [01](#)). Očekuje da će ovom revizijom pomoći poboljšati kontrolni okvir za tržišne standarde i zahtjeve u pogledu sigurnosti hrane povezane s maslinovim uljem te njegovoj primjeni u državama članicama.

05 Cilj ove revizije bio je procijeniti jesu li sustavi kontrole u EU-u osmišljeni tako da se zajamči autentičnost, sigurnost i sljedivost maslinova ulja koje se prodaje u EU-u. Sud je procijenio strukturu kontrolnog okvira koji se zahtijeva zakonodavstvom EU-a, kao i njegovu primjenu u četirima državama članicama od 2018., tj. u Belgiji, Grčkoj, Španjolskoj i Italiji. Preciznije, Sud je procijenio provode li te četiri države članice potrebne provjere sukladnosti (provjere kojima se potvrđuje da maslinovo ulje ispunjava standarde za svoju kategoriju i ima odgovarajuća svojstva), provjere radi utvrđivanja prisutnosti kontaminanata i provjere sljedivosti kako bi se potvrdilo podrijetlo ulja. Dodatne informacije i pojedinosti o opsegu ove revizije i revizijskoj metodologiji dostupne su u odlomcima [09 – 11 Priloga I.](#)

Nalazi i preporuke Suda

- 06** Sud je utvrdio da postoji sveobuhvatan pravni okvir EU-a za provjere sukladnosti maslinova ulja, ali ga države članice ne primjenjuju u potpunosti. Unatoč tome, tijekom tih provjera utvrđeni su slučajevi neusklađenosti. Sud je utvrdio i da države članice u maslinovu ulju otkrivaju vrlo malo slučajeva prisutnosti kontaminanata iznad zakonskih ograničenja. Ipak, postoje određeni nedostaci u sustavima kontrole, uglavnom u pogledu kontaminanata koji nisu pesticidi. Revizija koju je proveo Sud pokazala je i da provjere sljedivosti ne omogućuju uvijek utvrđivanje podrijetla proizvoda.
- 07** Maslinovo ulje strogo je regulirano i postoji **sveobuhvatan skup pravila EU-a** kojima se utvrđuje način na koji bi države članice trebale provjeravati pripada li maslinovo ulje deklariranoj kategoriji. To uključuje fizikalno-kemijsku analizu u laboratoriju i organoleptičko ocjenjivanje koje provodi panel za organoleptičko ocjenjivanje. Države članice trebale bi provoditi minimalni broj provjera godišnje i planirati ih na temelju analize rizika. Trebale bi izvješćivati Komisiju o rezultatima svojih provjera te imati djelotvoran, proporcionalan i odvraćajući sustav sankcija i kazni (odlomci [20 – 24](#)).
- 08** Međutim, **pravila EU-a ne poštuju se uvijek**. Neke od posjećenih država članica ne provode minimalni broj provjera ili provode nepotpune laboratorijske analize ili iz svojih analiza rizika isključuju dijelove tržišta. Ipak, posjećene države članice dopunjuju provjere sukladnosti koje zahtijeva EU drugim vrstama provjera. Kad se utvrde slučajevi neusklađenosti, sankcije i kazne nisu uvijek djelotvorne ili odvraćajuće (odlomci [27 – 40](#)).
- 09** **Komisija ima samo djelomičan pregled** nad funkcioniranjem sustava kontrole u državama članicama. Godišnjim izvješćima i sastancima s tijelima država članica ne jamči se razmjena svih relevantnih informacija (odlomci [47 – 49](#)).

Preporuka 1.

Potrebno je ojačati Komisijin nadzor nad sustavima kontrole za maslinovo ulje u državama članicama

Komisija bi trebala ojačati nadzor nad sustavima kontrole u državama članicama tako da:

- (a) potiče države članice da dostavljaju odgovarajuće informacije o svojim analizama rizika, provedenim provjerama (i provjerama sukladnosti i drugim inspekcijskim pregledima) te sankcijama i kaznama koje primjenjuju;
- (b) procjenjuje sustave kontrole u državama članicama te pritom ispituje i jesu li provjere sukladnosti u skladu sa zahtjevima EU-a;
- (c) poduzme odgovarajuće i razmjerne mjere kad smatra da su sustavi kontrole nedostatni.

Ciljni rok provedbe: za točke (a) i (b) 2027. te za točku (c) 2028.

- 10 Pravni zahtjevi za maslinovo ulje nisu dovoljno jasni** u važnim područjima, kao što su uvjeti za miješanje ulja iz različitih godina berbe ili pitanje je li dopušteno miješanje ekstra djevičanskih i djevičanskih maslinovih ulja i zatim njihovo prodavanje kao ekstra djevičanskih. Sud je utvrdio da države članice imaju različite pristupe i da odluke o tim pitanjima mogu utjecati na degradaciju maslinova ulja tijekom vremena (odlomci [25](#) i [26](#)).

Preporuka 2.

Potrebno je pojasniti pravila za miješanje različitih djevičanskih maslinovih ulja

Komisija bi trebala pojasniti pravila o miješanju djevičanskih maslinovih ulja iz različitih godina berbe ili različitih kategorija.

Ciljni rok provedbe: 2026.

- 11 Rezultati provjera sukladnosti** pokazuju da je većina slučajeva neusklađenosti koje su utvrdile države članice otkrivena tijekom organoleptičkog ocjenjivanja i da je povezana s degradacijom ulja tijekom vremena. Tome mogu doprinijeti i predugo razdoblje u kojem je ulje najbolje upotrijebiti (oznaka „najbolje upotrijebiti do”) i određene proizvodne prakse (odlomci [41](#) – [46](#)).
- 12** Kad je riječ o sigurnosti hrane, maslinovo ulje provjerava se kako bi se utvrdilo jesu li u njemu prisutne različite vrste kontaminanata. Postoji jasan pravni okvir EU-a za provjeru radi utvrđivanja prisutnosti **pesticida** u maslinovu ulju, a pritom je potrebno svake tri godine analizirati minimalni broj uzoraka. Države članice provode provjere na temelju analiza rizika i pritom obično otkriju samo nekoliko slučajeva neusklađenosti (odlomci [52](#) – [57](#)).
- 13** Za **kontaminante koji nisu pesticidi** postoji manje zahtjeva. EU je utvrdio maksimalne razine ostataka (koje se primjenjuju na biljna ulja i masti) samo za neke kontaminante. Osim toga, ne postoji minimalni broj provjera koje je potrebno provesti na razini EU-a. Države članice odlučuju o tome prisutnost kojih će kontaminanata provjeravati. Posjećene države članice ne dokumentiraju uvijek svoje analize rizika niti obrazlažu svoje odluke. Komisija od 2023. procjenjuje planove država članica za kontrolu hrane neživotinjskog podrijetla (uključujući maslinovo ulje) (odlomci [58](#) – [64](#)).
- 14** Iako količina maslinova ulja koju EU **uvozi** odgovara iznosu od oko 9 % njegove godišnje proizvodnje, u posjećenim državama članicama ne provode se provjere kojima se utvrđuje prisutnost pesticida i drugih kontaminanata u maslinovu ulju uvezenom iz zemalja izvan EU-a ili su takve provjere vrlo ograničene (odlomci [65](#) i [66](#)).

Preporuka 3.

Potrebno je poboljšati smjernice za provjere prisutnosti kontaminanata u maslinovu ulju

Komisija bi trebala:

- (a) naložiti državama članicama da dostave pojedinih o svojim analizama rizika, o tome prisutnost kojih kontaminanata u maslinovu ulju provjeravaju i o učestalosti takvih provjera;
- (b) zahtijevati od država članica da u svojim analizama rizika izričito razmatraju uvezeno maslinovo ulje.

Ciljni rok provedbe: 2026.

- 15** Osnovna **sljedivost** („jedan korak unatrag, jedan korak naprijed“) opći je zahtjev za sve vrste hrane koja se stavlja na tržište EU-a. Osim toga, u skladu s tržišnim standardima za ekstra djevičansko i djevičansko maslinovo ulje trebalo bi biti moguće utvrditi zemljopisno područje na kojem su masline ubrane i na kojem se nalazi uljara. Međutim, **ne postoje sveobuhvatna pravila ili smjernice EU-a** o tome kako i kad bi trebalo provjeravati aspekte sljedivosti (odlomci [69](#) – [74](#)).

Preporuka 4.

Potrebno je pojasniti zahtjeve za provjeru sljedivosti i pružiti smjernice o tome

Komisija bi trebala pojasniti sljedeće aspekte i pružiti smjernice o tome:

- (a) što bi trebalo obuhvatiti provjerama sljedivosti;
- (b) kako bi trebalo izvješćivati o rezultatima provjera sljedivosti.

Ciljni rok provedbe: 2027.

- 16** Države članice općenito **provjeravaju aspekte sljedivosti** i tijekom provjera sigurnosti hrane i tijekom provjera sukladnosti, ali **u različitoj mjeri**. Države članice kao što su Španjolska i Italija provjeravaju podrijetlo u svim fazama lanca opskrbe. Imaju elektroničke registre za evidentiranje svakog premještanja maslina ili maslinova ulja. Svrha je tih registara povećati transparentnost i smanjiti rizik od prijevara (odlomci [75](#) – [80](#)).
- 17** Za **uzorak od 24 ekstra djevičanska ili djevičanska maslinova ulja** Sud je provjerio može li potvrditi podrijetlo navedeno na etiketi. Utvrdio je da to nije bilo moguće za četiri maslinova ulja podrijetlom iz više od jedne države članice ili miješanog podrijetla, tj. iz EU-a i zemalja izvan EU-a. Ta je provjera pokazala i koliko je teško slijediti podrijetlo maslinova ulja izvan nacionalnih granica jer suradnja među državama članicama nije uvijek djelotvorna (odlomci [81](#) – [84](#)).

Preporuka 5.

Potrebno je poboljšati sljedivost maslinova ulja

Komisija bi trebala:

- (a) poticati i podupirati države članice u izradi registara za evidentiranje premještanja maslina i maslinova ulja;
- (b) poticati i podupirati države članice u poboljšanju kompatibilnosti različitih sustava sljedivosti kako bi se olakšala prekogranična sljedivost maslina i maslinova ulja.

Ciljni rok provedbe: 2028.

Detaljnije o opažanjima Suda

Države članice ne primjenjuju u potpunosti pravni okvir za provjere sukladnosti maslinova ulja

- 18** Maslinovo ulje strogo je regulirano. Na njega se primjenjuje posebno zakonodavstvo EU-a¹ u kojem se utvrđuju različite kategorije maslinova ulja i njihova svojstva te propisuju precizni zahtjevi za stavljanje maslinova ulja na tržište. Tim se pravilima želi zajamčiti kvaliteta proizvoda i suzbijati prijevare. Osim toga, njihov je cilj također olakšati trgovinu i zajamčiti jednake uvjete za proizvođače iz EU-a. Države članice odgovorne su za uspostavu nacionalnog sustava kontrole i provedbu provjera kako bi se potvrdilo da maslinovo ulje ispunjava te zahtjeve (u daljnjem tekstu „provjere sukladnosti”).

---

¹ Uredba (EU) br. 1308/2013 o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda; Uredba (EU) 2022/2104 o tržišnim standardima za maslinovo ulje; Uredba (EU) 2022/2105 o utvrđivanju pravila o provjerama sukladnosti u pogledu tržišnih standarda za maslinovo ulje i metodama analize svojstva maslinova ulja.

19 Sud je procijenio sljedeće:

- postoji li jasan pravni okvir za provjeru usklađenosti maslinova ulja s tržišnim standardima za tu vrstu ulja;
- jesu li države članice uspostavile i primjenjuju li:
  - sustav kontrole za provedbu minimalnog broja provjera sukladnosti maslinova ulja uzimajući u obzir analizu rizika;
  - sustav djelotvornih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija i kazni za neusklađenost u pogledu sukladnosti maslinova ulja;
- jesu li provjere sukladnosti djelotvorne za utvrđivanje slučajeva neusklađenosti i njihovih temeljnih uzroka;
- nadzire li Komisija sustave kontrole u državama članicama za provjere sukladnosti i pruža li potporu državama članicama.

Postoji sveobuhvatan pravni okvir za provjere sukladnosti maslinova ulja

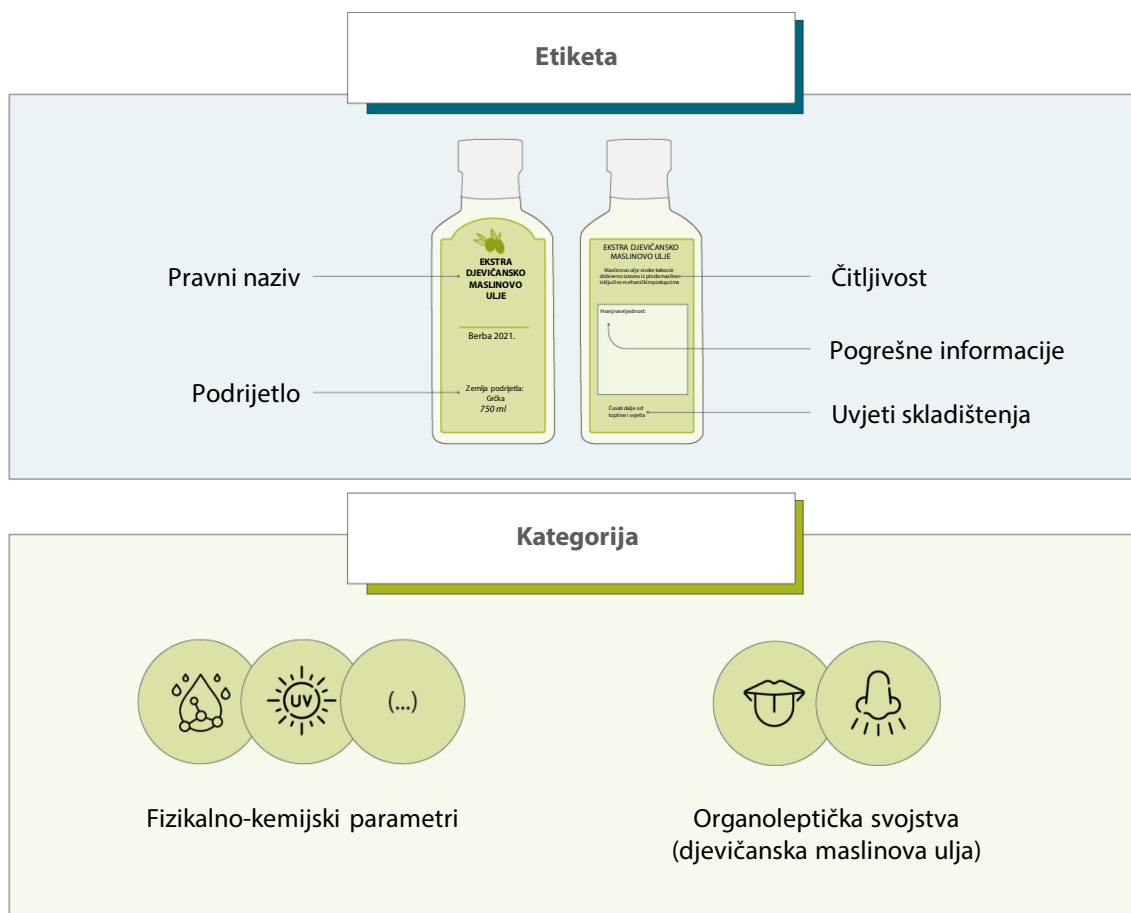
20 U skladu s pravilima EU-a države članice moraju provesti **minimalni broj provjera sukladnosti** koji je razmjeran količini maslinova ulja stavljenog na tržište u njihovoj zemlji². Trebale bi provesti jednu provjeru na 1 000 tona maslinova ulja. Komisija izračunava broj tih provjera svake godine na temelju službenih podataka o trgovini (unutar i izvan EU-a) te podataka o konzumaciji maslinova ulja i ulja komine maslina, i to na osnovi prosjeka za posljednjih pet godina, a te podatke dostavljaju države članice.

21 Provjere sukladnosti maslinova ulja moraju se provoditi u skladu s dobro definiranim pravilima. U sklopu provjera sukladnosti ispituje se: (i) je li etiketa u skladu s pravnim zahtjevima i (ii) odgovara li kategorija ulja deklariranoj kategoriji. Provjera etikete dovršena je nakon što se provjeri pet specifičnih elemenata (vidjeti [sliku 3.](#)).

---

² Članak 3. stavak 2. Uredbe (EU) 2022/2105.

Slika 3. | Elementi koji se trebaju provjeriti tijekom provjere sukladnosti

Izvor: Sud, na temelju Uredbe (EU) 2022/2105.

- 22** U skladu s pravilima pojedina kategorija provjerava se **fizikalno-kemijskom analizom** maslinova ulja u priznatom laboratoriju i **organoleptičkim ocjenjivanjem** koje provodi priznati panel ocjenjivača (vidjeti [sliku 3.](#) i [okvir 1.](#)). Za ekstra djevičansko maslinovo ulje potrebno je ispitati 15 parametara (vidjeti [Prilog II.](#)). Zakonodavstvo omogućuje državama članicama da provjere usklađenost s tim parametrima bilo kojim redoslijedom (sve bi ih svejedno trebalo ispitati) ili prema redoslijedu utvrđenom u [Uredbi \(EU\) 2022/2105](#) sve dok se na temelju jednog od ispitivanja ne pokaže da ulje ne odgovara deklariranoj kategoriji. Provjera kategorije smatra se potpunom nakon što su ispitana sva svojstva ili kad se utvrdi da ulje nema jedno od očekivanih svojstava.

Okvir 1.

Organoleptička ocjena i paneli za organoleptičko ocjenjivanje

© Yistocking, stock.adobe.com

Organoleptička ocjena dio je tržišnih standarda za djevičanska maslinova ulja od 1991. U potpunosti je regulirana protokolima i standardima kojima se utvrđuju sastav panela za organoleptičko ocjenjivanje (uključujući osposobljavanje i certificiranje njegovih članova), priprema uzoraka (npr. standardizirane obojene čašice i temperatura od 28 °C) i kriteriji za ocjenjivanje (ocjena pozitivnih svojstava (kao što su voćnost, gorčina i pikantnost) i negativnih svojstava (kao što su užeglost, ustajalost i pljesnivost)).

Maslinovo ulje trenutno je jedina hrana u EU-u za koju se izričito zahtijeva organoleptičko ocjenjivanje koje je utvrđeno u zakonodavstvu.

- 23** Države članice trebale bi planirati svoje provjere sukladnosti na temelju **analize rizika**³. Mogu u obzir uzeti niz različitih čimbenika, kao što su značajke proizvoda (npr. kategorija, razdoblje proizvodnje, postupci pakiranja, skladištenje, zemlja podrijetla/odredišta, prijevozna sredstva), nalazi prijašnjih provjera, pritužbe potrošača ili karakteristike gospodarskih subjekata. Svaka država članica može odlučiti koje će čimbenike uzeti u obzir i u kojoj će se fazi proizvodnog i distribucijskog lanca provoditi kontrole.
- 24** Države članice moraju Komisiji podnijeti **godišnje izvješće** u kojem detaljno navode rezultate provjera sukladnosti provedenih prethodne godine te pritom upotrijebiti Komisijin predložak za izvješćivanje. Moraju imati i djelotvoran, proporcionalan i odvraćajući **sustav sankcija i kazni** koji se primjenjuje kad god se utvrdi neusklađenost s tržišnim standardima. U zakonodavstvu EU-a nisu utvrđeni čimbenici koje treba uzeti u obzir kad se procjenjuje ozbiljnost neusklađenosti ili određuje strogost kazni.

³ Članak 3. Uredbe (EU) 2022/2105.

25 U skladu s Uredbom (EU) 2022/2104 države članice imaju izričito diskrecijsko pravo za donošenje nekoliko **odluka o utvrđivanju standarda**. Te odluke uključuju: utvrđivanje pravila o miješanju maslinova ulja s drugim biljnim uljima, utvrđivanje zahtjeva za navođenje godine berbe na etiketi (vidjeti **okvir 2.**) i dopuštanje ambalaže čija je zapremina veća od ograničenja utvrđenih u toj uredbi, i to za objekte javne prehrane. Osim toga, države članice mogu utvrditi i posebne nacionalne zahtjeve (npr. u pogledu sljedivosti) koji su stroži od zahtjeva EU-a.

Okvir 2.

Obvezno navođenje godine berbe u Italiji

U Italiji je uobičajena praksa da se u punionicama kao datum do kojeg je ulje najbolje upotrijebiti navede datum od 12 do 18 mjeseci nakon punjenja u boce, a ne nakon gnječenja, što potrošače može dovesti u zabludu. Kako bi to ispravila, Italija je 2016. uvela zahtjev da se na etiketi navede godina berbe kad 100 % ulja potječe iz iste berbe (za ekstra djevičansko i djevičansko maslinovo ulje talijanskog podrijetla koje se prodaje u Italiji).

26 U EU-u su pravni zahtjevi za maslinovo ulje sveobuhvatni i uključuju obvezno organoleptičko ocjenjivanje. Međutim, Sud je utvrdio elemente koji mogu utjecati na degradaciju maslinova ulja tijekom vremena i u vezi s kojima države članice imaju različite pristupe (vidjeti **okvir 3.**), a odnose se na:

- miješanje ulja iz različitih godina berbe – pravilima EU-a ne zabranjuje se miješanje ulja iz različitih godina berbe i gospodarski subjekti mogu odlučiti o datumu do kojeg ga je najbolje upotrijebiti;
- nedostatak Komisijinih pojašnjenja ili smjernica o tome smije li se mješavina ekstra djevičanskih i djevičanskih maslinovih ulja prodavati kao ekstra djevičansko maslinovo ulje – postojeći pravni okvir nije dovoljno jasan jer države članice ponekad različito tumače pravila EU-a.

Okvir 3.

Različiti pristupi u državama članicama

Gospodarski subjekti u Grčkoj smiju miješati maslinovo ulje iz dviju različitih sezona berbe i pritom datum posljednje sezone upotrijebiti kao osnovu za datum do kojeg ga je najbolje upotrijebiti. Za inspektore ne postoje smjernice o tome kako provjeriti način na koji gospodarski subjekti određuju datum do kojeg je ulje najbolje upotrijebiti.

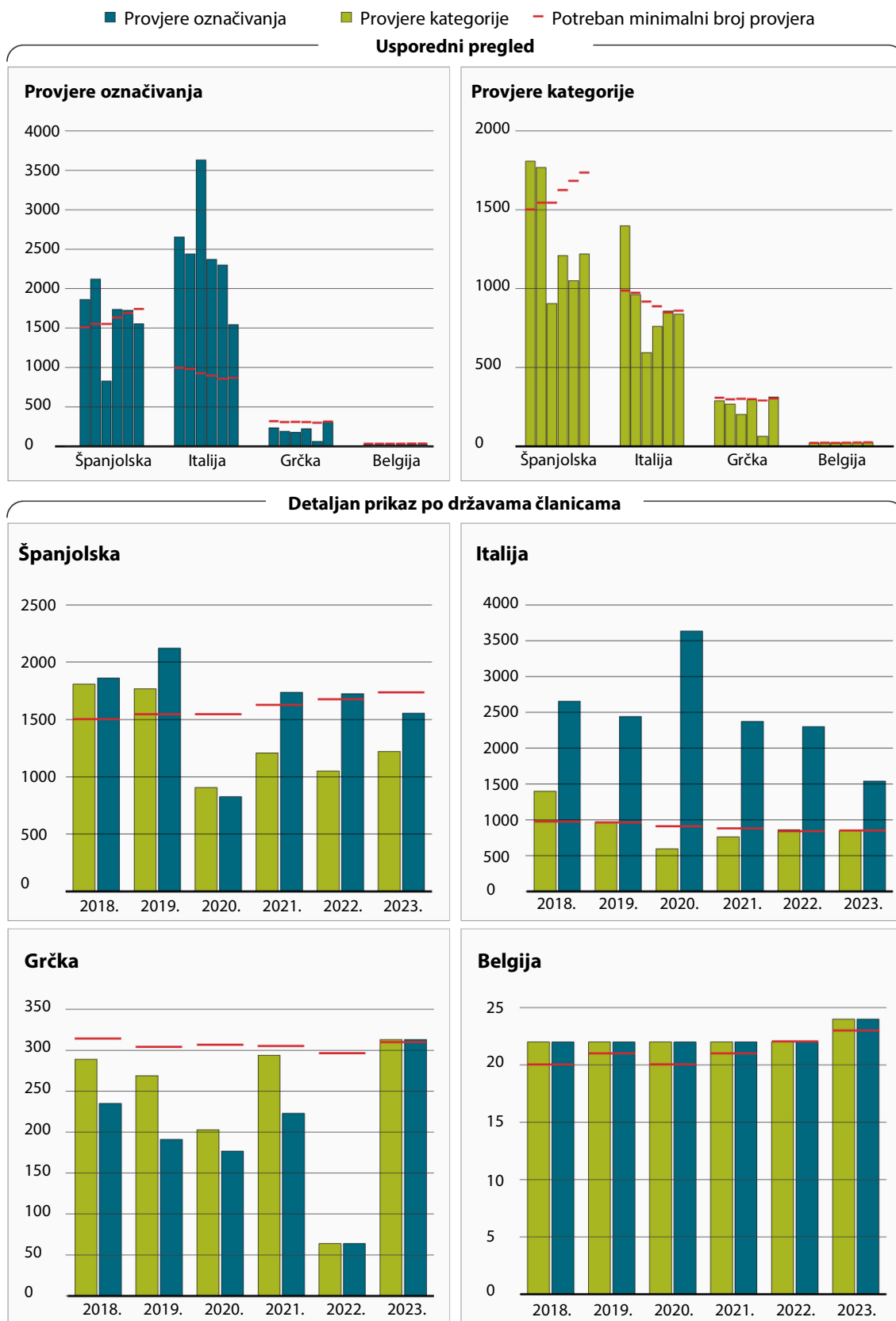
Prema informacijama talijanskih nadležnih tijela mješavina ekstra djevičanskog i djevičanskog maslinova ulja smije se staviti na tržište kao ekstra djevičansko maslinovo ulje. To je bilo potvrđeno [presudom prvostupanjskog suda Perugie](#) iz 2023. jer miješanje kategorija nije bilo službeno zabranjeno.

Države članice ne ispunjavaju uvijek sve zahtjeve

Nije proveden minimalni broj provjera sukladnosti, ali države članice obavljaju i druge provjere

- 27** Države članice moraju provesti minimalni broj provjera maslinova ulja godišnje (vidjeti odlomak [20](#)). Sud je ispitao godišnja izvješća koja su posjećene države članice dostavile Komisiji kako bi procijenio ispunjavaju li one taj zahtjev.
- 28** Sud je utvrdio da države članice ne provode uvijek potreban minimalni broj provjera (vidjeti [sliku 4.](#)). Talijanska tijela provela su minimalni broj provjera kategorija (osim 2020. i 2021., tj. tijekom pandemije bolesti COVID-19) te su provela mnogo više provjera etiketa nego što je bilo potrebno. Španjolska su tijela od 2020. provela znatno manji broj provjera kategorija nego što je bilo potrebno, a grčka tijela sustavno su provodila manje provjera nego što je bilo potrebno (osim 2023.). Belgija je provela potrebni broj provjera.

Slika 4. | Provjere sukladnosti provedene u razdoblju 2018. – 2023.

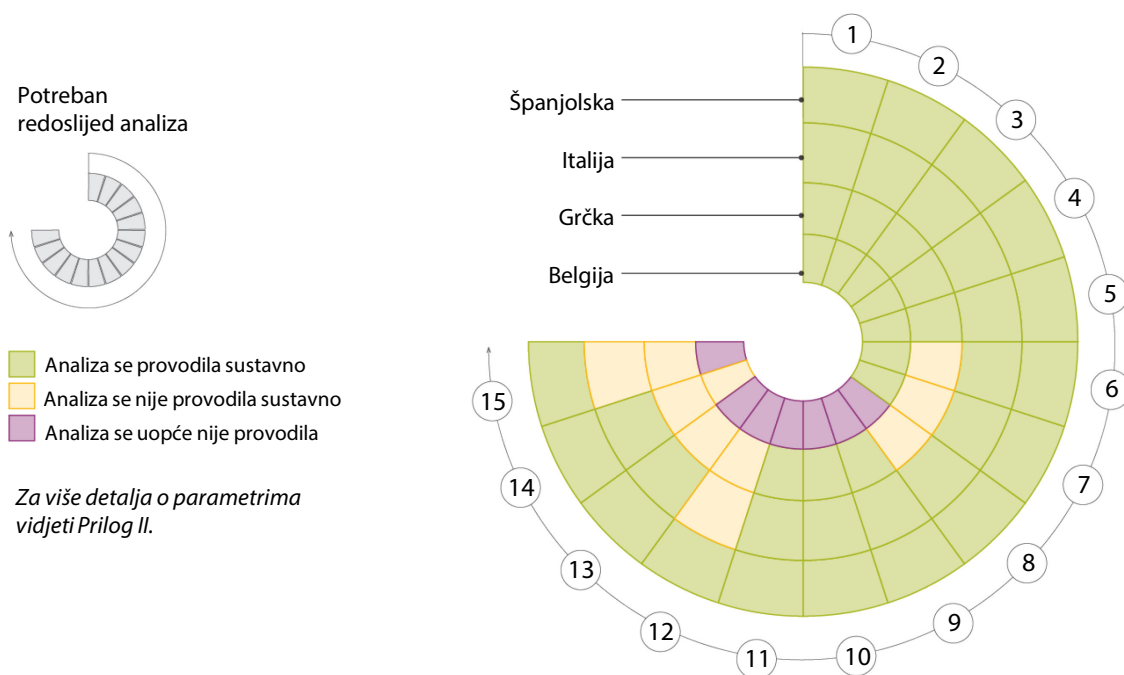
Izvor: Sud, na temelju podataka koje su države članice dostavile Komisiji.

- 29** Tijela država članica obavijestila su Sud da su imala probleme s provedbom potrebnog broja provjera 2020. i 2021. (COVID-19). Imala su poteškoće i s organizacijom panela za organoleptičko ocjenjivanje. Nadalje, španjolska tijela tvrdila su da bi minimalni broj provjera trebalo smanjiti zbog loše žetve 2022./2023. i 2023./2024. te da je za obuhvaćanje velikog dijela nacionalne proizvodnje dovoljno provesti inspekcijski pregled nekoliko velikih gospodarskih subjekata. Grčka tijela izvijestila su o stalnom manjku osoblja i financijskih sredstava, kao i o postupovnim izazovima pri ugovaranju laboratorijskih usluga.
- 30** Iako ne ispunjavaju uvijek zahtjev iz zakonodavstva EU-a u pogledu minimalnog broja provjera, važno je napomenuti da posjećene države članice provode druge vrste provjera koje dopunjuju provjere sukladnosti koje zahtijeva EU. Na primjer, španjolska tijela provode posebne kampanje za kontrolu te provjeravaju etikete i kemijske parametre na mnogim pošiljkama za izvoz. Talijanske policijske snage provode brojne inspekcijske preglede na terenu i posebne provjere. Grčka tijela provjeravaju male i srednje velike trgovce na malo te pružatelje ugostiteljskih usluga kako bi otkrila prijevare.

Laboratorijske analize nisu uvijek potpune

- 31** Da bi se provjera sukladnosti smatrala potpunom, mora se analizirati 15 parametara. Sud je provjerio koje se analize provode u posjećenim državama članicama. Budući da nijedna od tih država članica nije odlučila provesti analize prema redosljedu utvrđenom u [Uredbi \(EU\) 2022/2105](#) (vidjeti odlomak [22](#)), one su trebale sustavno analizirati svih 15 parametara.
- 32** Sud je utvrdio da su samo španjolska tijela analizirala sve parametre iako su sve posjećene države članice izvijestile Komisiju da su provele potpune provjere kategorija (vidjeti [sliku 4.](#)). Tijela ostalih triju posjećenih država članica provela su nepotpune provjere jer nisu obuhvatila sve obvezne parametre (vidjeti [sliku 5.](#)).

Slika 5. | Mjera u kojoj su posjećene države članice provele laboratorijske analize za 15 parametara

Izvor: Sud, na temelju protokola / ugovora s laboratorijima, rezultata laboratorijskih analiza i smjernica tijela država članica.

- 33** Zbog nepotpunih laboratorijskih analiza može doći do prijevare i neotkrivanja određenih nesukladnih proizvoda. Na primjer, visoke vrijednosti određenih parametara mogle bi biti pokazatelj prisutnosti ulja komine maslina, stranih ulja ili ulja koje je kemijski obrađeno (vidjeti [Prilog II.](#)).

Dvije posjećene države članice isključuju dijelove tržišta iz provjera bez analize rizika

- 34** Države članice moraju poštovati zahtjeve utvrđene u zakonodavstvu EU-a u pogledu broja provjera maslinova ulja, ali nisu obvezne podijeliti kontrole na različite faze proizvodnog i distribucijskog lanca (vidjeti odlomak [23](#)).
- 35** Četiri posjećene države članice provode analizu rizika pri planiranju provjera sukladnosti, ali u različitoj mjeri. I dok španjolska i talijanska tijela imaju potpune analize rizika kojima se u obzir uzimaju relevantni kriteriji (vidjeti [okvir 4.](#)), analize rizika u Grčkoj i Belgiji više su općenite i ne uključuju potencijalno relevantne kriterije (kao što su količina i vrijednost različitih maslinovih ulja koja se stavljaju na tržište).

Okvir 4.

Primjeri načina na koji Italija provodi provjere na temelju rizika

Talijanska tijela osnovala su 2021. fokusnu skupinu za sektor maslinova ulja kojoj potporu pruža talijanski institut za usluge na poljoprivredno-prehrambenom tržištu. Članovi te skupine svake godine raspravljaju o čimbenicima rizika i ključnim pitanjima te pritom u obzir uzimaju najnoviju gospodarsku situaciju u tom sektoru.

Osim posebnog kontrolnog tijela za poljoprivredno-prehrambeni sektor i carinske agencije provjere maslinova ulja provode i tri tijela za izvršavanje zakonodavstva s istražnim ovlastima (*Carabinieri*, *Guardia di Finanza* i *Corpo delle Capitanerie di Porto*).

U Italiji mnogi inspektori pohađaju osposobljavanje o organoleptičkom ocjenjivanju i članovi su službenih panela za organoleptičko ocjenjivanje. To im omogućuje da se pri uzorkovanju tijekom inspekcijskih pregleda više usredotoče na (rizičnija) maslinova ulja.

- 36** Nadalje, dvije posjećene države članice isključuju određene dijelove proizvodnog i distribucijskog lanca iz svojih provjera sukladnosti, a da ih nisu uzele u obzir u analizi rizika. Na primjer, belgijska tijela ne provode provjere maslinova ulja koje se prodaje na internetu ni provjere maslinova ulja uvezenog iz zemalja koje nisu članice EU-a u prostorijama uvoznika. Ne provode ni inspekcijske preglede kako bi provjerila poštuju li se tržišni standardi u fazi punjenja u boce. Grčka tijela provode samo provjere sukladnosti maslinova ulja proizvedenog u Grčkoj i namijenjenog za grčko tržište te stoga iz svojih provjera isključuju uvezeno maslinovo ulje i ono predviđeno za izvoz.
- 37** Talijanska i španjolska tijela provode provjere u cijelom lancu opskrbe (industrija, maloprodaja te uvoz i izvoz), uključujući prodaju na internetu, i obuhvaćaju maslinova ulja različitog podrijetla. U Italiji ta tijela daju prednost sprečavanju prijevara povezanih s hranom na platformama za e-trgovinu.

Sustavi sankcija i kazni nisu uvijek djelotvorni i odvraćajući

- 38** Države članice moraju primjenjivati djelotvorne, proporcionalne i odvraćajuće kazne kad se ne poštuju tržišni standardi⁴. U slučaju prijave sankcije bi trebale odražavati ekonomsku prednost za gospodarski subjekt ili postotak njegova prihoda⁵. Svaka država članica može odlučiti koje će čimbenike uzeti u obzir kad procjenjuje ozbiljnost neusklađenosti ili određuje strogost kazni (vidjeti odlomak 24).
- 39** U četirima posjećenim državama članicama sustavi sankcija obuhvaćaju elemente proporcionalnosti: novčane kazne ovise o vrsti povrede, veličini poduzeća i tome je li riječ o opetovanoj povredi.
- 40** Međutim, Sud je na temelju analize ograničenog broja slučajeva neusklađenosti utvrdio nedostatke u pogledu odvraćajućeg učinka i djelotvornosti sankcija.
- **Odvraćajući učinak:** u Grčkoj se pri novčanim kaznama ne uzima u obzir financijska dobit od prodaje maslinova ulja niže kategorije po cijeni ekstra djevičanskog maslinova ulja. U Italiji i Španjolskoj (Andaluzija) Sud je utvrdio dobru praksu – sankcije ovise o količinama predmetnih proizvoda i dobiti ostvarenoj na temelju nezakonite aktivnosti.
  - **Djelotvornost:** u Italiji se o sankcijama odlučuje relativno brzo, i to u roku od jednog mjeseca i šest dana. Međutim, u Belgiji, Španjolskoj i Grčkoj postupci traju dulje (četiri mjeseca, pet mjeseci odnosno 14 mjeseci). Zbog toga kasni brzo povlačenje proizvoda s tržišta.

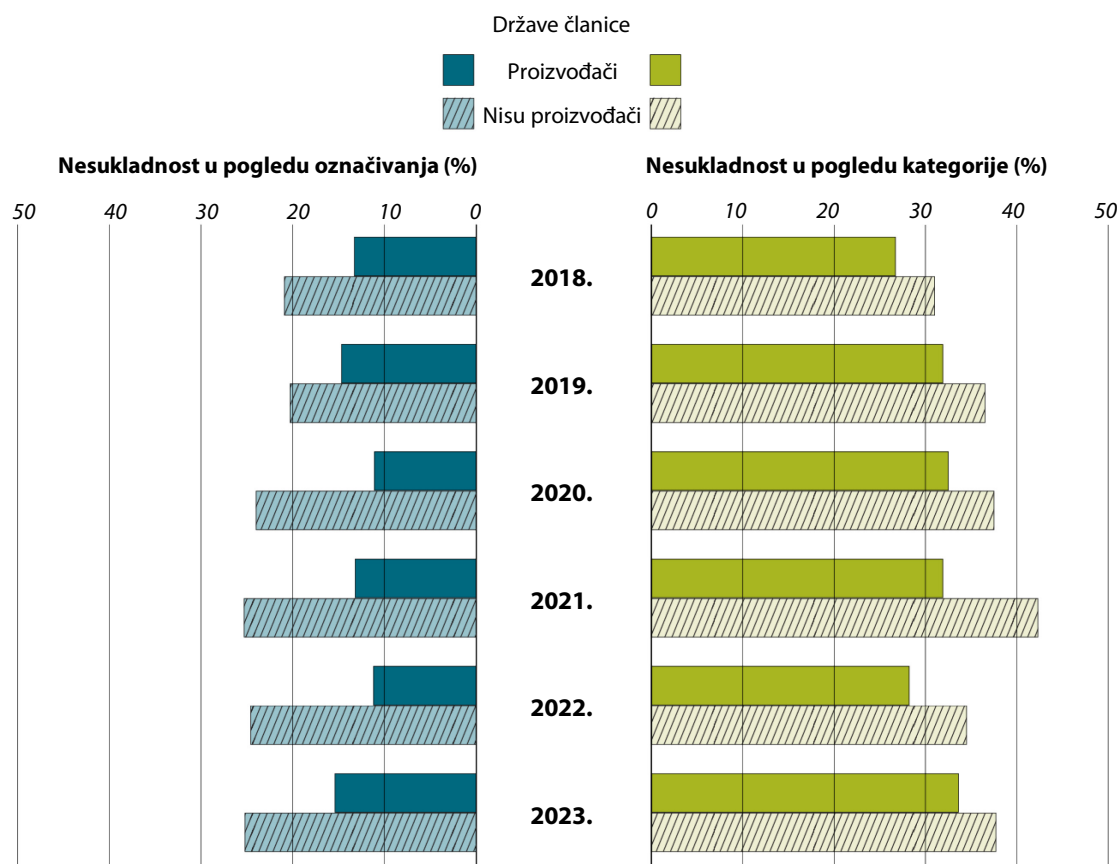
⁴ Članak 13. Uredbe (EU) 2022/2105.

⁵ Članak 139. Uredbe (EU) 2017/625.

Većina slučajeva neusklađenosti koje su utvrdile države članice otkrivena je u sklopu organoleptičkog ocjenjivanja i povezana je s degradacijom

- 41** Tijekom provjera sukladnosti na temelju rizika koje provode države članice otkriveni su brojni slučajevi neusklađenosti u uzorkovanim maslinovim uljima. Na [slici 6.](#) prikazan je udio provjera u EU-u tijekom kojih je otkrivena nesukladnost etikete ili kategorije. U razdoblju 2018. – 2023. u 14 % provjera otkrivena je nesukladnost etikete, a u njih 32 % nesukladnost kategorije. Na temelju godišnjih prezentacija Komisije o rezultatima provjera sukladnosti u radnoj skupini tijela za provjeru sukladnosti Stručne skupine za poljoprivredna tržišta – podskupine za ratarske usjeve i maslinovo ulje (u daljnjem tekstu: „Radna skupina za maslinovo ulje”) države članice koje nisu proizvođači sustavno izvješćuju o većim udjelima nesukladnosti uzoraka, i to u pogledu etikete i u pogledu kategorije.

Slika 6. | Udio provjera tijekom kojih su bile otkrivene nesukladnosti u pogledu etikete ili kategorije (%)

Izvor: Sud, na temelju podataka Komisije.

- 42** U cijelom EU-u rezultati 93 % fizikalno-kemijskih analiza pokazuju usklađenost sa zahtjevima, za razliku od rezultata samo 68 % organoleptičkih ocjenjivanja. Organoleptička ocjena ima istu pravnu vrijednost kao fizikalno-kemijska analiza, ali je subjektivna zbog inherentne složenosti osjetilne percepcije. Kako bi se riješili sporni slučajevi, uspostavljen je sustav protuocjenjivanja. Gospodarski subjekt stoga može zatražiti dva dodatna ocjenjivanja koja provode drugi paneli za organoleptičko ocjenjivanje.
- 43** Daljnjom analizom razloga za slučajeve nesukladnosti u pogledu kategorije utvrđeno je da se oko trećina takvih slučajeva može jasno pripisati degradaciji ulja. To se moglo zaključiti na temelju fizikalno-kemijske analize i organoleptičke ocjene. Za ostale slučajeve neusklađenosti nije bilo moguće utvrditi konkretan uzrok.
- 44** Do visokih stopa neusklađenosti dolazi i zbog toga što su provjere koje provode države članice usmjerene na rizičnije proizvode (vidjeti odlomak **35**) jer u vezi s njima postoji veća vjerojatnost da će se pronaći slučajevi nesukladnosti. Stoga rezultati provjera sukladnosti nisu reprezentativni za ukupnu kvalitetu maslinova ulja na tržištu EU-a i ne odražavaju ukupni udio nesukladnosti maslinova ulja koje se proizvodi i stavlja na tržište u EU-u⁶.
- 45** Tijekom ove revizije Sud je proveo studiju slučaja. U posjećenim državama članicama Sud je na maloprodajnim mjestima kupio 28 različitih maslinovih ulja te ih je dao na ispitivanje, i to u laboratoriju i u panelu za organoleptičko ocjenjivanje, kako bi se utvrdila njihova svojstva (vidjeti *Prilog III.*). Proizvode nije odabrao na temelju analize rizika. U *okviru 5.* izneseni su rezultati koji prikazuju tipične nalaze provjere sukladnosti.

---

⁶ Europska komisija, „Olive oil quality checks in the European Union – 2024 results”.

Okvir 5.

Rezultati studije slučaja

Većina kupljenih ulja bila je u skladu sa zahtjevima EU-a za kategoriju navedenu na etiketi, ali dva nisu.

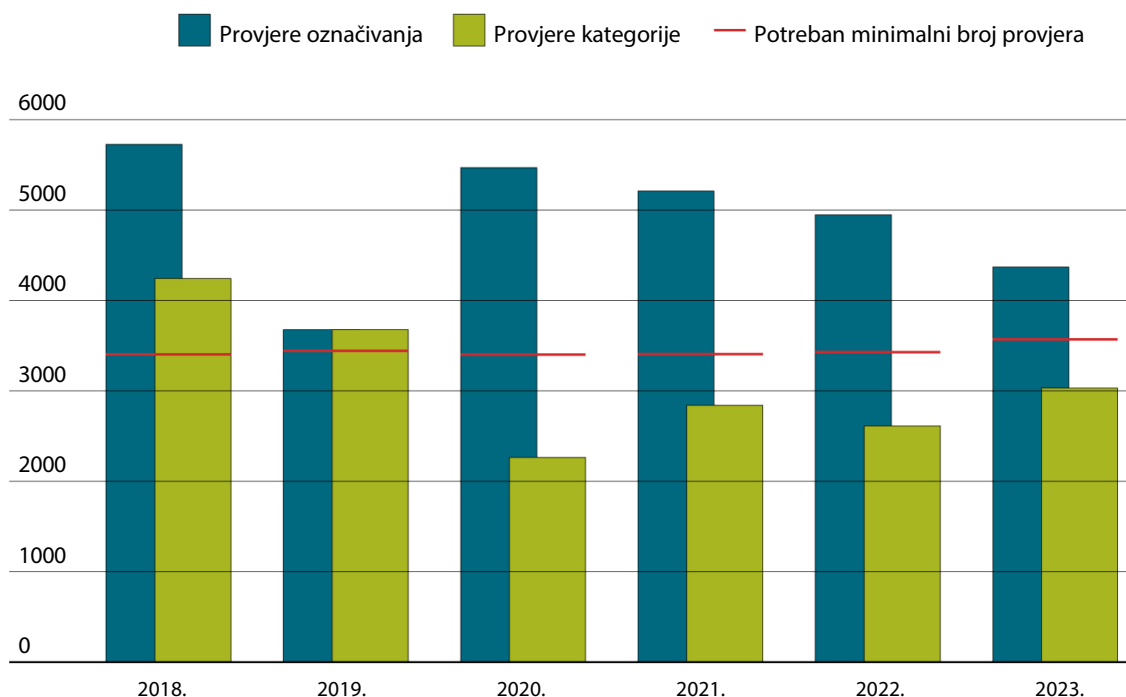
- Analizom jednog ekstra djevičanskog maslinova ulja utvrđena je previsoka vrijednost za jedan parametar. Prema tumačenju laboratorija ta je vrijednost, u kombinaciji s rezultatima organoleptičkog ocjenjivanja (ulje je bilo na granici između ekstra djevičanskog i djevičanskog maslinova ulja), dokaz da je ulje oksidiralo, vjerojatno zbog neprimjerenih uvjeta skladištenja, i da bi ga trebalo smatrati djevičanskim maslinovim uljem lampante. To je primjer degradacije maslinova ulja tijekom vremena, vjerojatno zbog izloženosti svjetlosti ili toplini tijekom prijevoza ili skladištenja.
- Za drugo ekstra djevičansko maslinovo ulje ukupna razina sterola bila je ispod granične vrijednosti. To se može dogoditi u slučaju određenih ekstra djevičanskih maslinovih ulja proizvedenih od jedne sorte maslina (Koroneiki, Nocellara del Belice). Međunarodno vijeće za masline uvidjelo je taj problem i predložilo prilagodbu ukupne granične vrijednosti sterola dok se ne provedu dodatne znanstvene studije. Taj slučaj pokazuje koliko može biti teško definirati jednostavne pragove kemijskih parametara koji se primjenjuju na maslinova ulja različitih sorti maslina i zemljopisnog podrijetla.

46 Rezultati provjera koje su provele države članice i studije slučaja koju je proveo Sud pokazuju da je degradacija maslinova ulja tijekom vremena uobičajeni problem. Iako su upute za skladištenje navedene na etiketi, mnogi gospodarski subjekti u distribucijskom lancu, kao i potrošači, možda ne znaju da je maslinovo ulje osjetljivo na toplinu i svjetlost. Nadalje, ako je ulje već blizu praga svoje kategorije u trenutku punjenja u boce te je razdoblje u kojem ga je najbolje upotrijebiti predugo, povećava se vjerojatnost da će se njegova kvaliteta pogoršati prije konzumacije.

Komisija ima samo djelomičan pregled nad sustavima kontrole u državama članicama

- 47** Komisija uspostavlja regulatorni okvir za tržišne standarde. Prati njegovu primjenu i provedbu provjera sukladnosti u državama članicama. Komisija može na nekoliko načina biti u toku kad je riječ o situaciji u državama članicama:
- države članice moraju svake godine izvješćivati o rezultatima svojih provjera sukladnosti te pritom upotrebljavati Komisijin predložak za izvješćivanje;
  - Radna skupina za maslinovo ulje, tj. savjetodavno tijelo koje se sastoji od predstavnika tijela država članica EU-a, održava godišnje sastanke o svojem iskustvu sa sustavom kontrole;
  - skupina savjetnika provela je 2018. za Komisiju [studiju](#) o provedbi provjera sukladnosti u sektoru maslinova ulja u cijelom EU-u.
- 48** Sud je utvrdio da Komisija ima samo djelomičan pregled nad funkcioniranjem sustava kontrole u državama članicama. Na primjer, Komisija nije bila upoznata s tim da su laboratorijska ispitivanja u određenim državama članicama nepotpuna ili da neke države članice iz svojih provjera sukladnosti isključuju dijelove tržišta. Komisija je tek djelomično upoznata s tim kako funkcioniraju sustavi sankcija u državama članicama i kako se sankcije primjenjuju u praksi: godišnja izvješća država članica često su nepotpuna, a godišnji sastanci pružaju samo *ad hoc* informacije o nekoliko država članica.
- 49** Godišnja izvješća i sastanci ne pružaju potpunu sliku o sustavima kontrole u državama članicama. Države članice nisu dužne Komisiji dostaviti svoje analize rizika, planove kontrola, parametre analizirane u laboratoriju ili rezultate provedenih djelomičnih ili dodatnih provjera. Međutim, Komisija je svjesna da je u razdoblju 2018. – 2023. minimalni prag za potpune provjere kategorija dosegnut samo 2018. i 2019. (vidjeti [sliku 7.](#)). O tome je održana bilateralna rasprava s državama članicama.

Slika 7. | Provjere sukladnosti provedene na razini EU-a (2018. – 2023.)

Izvor: Sud, na temelju informacija Komisije.

Sustavi kontrole koje EU primjenjuje za utvrđivanje kontaminanata u maslinovu ulju imaju određene nedostatke

- 50** Na maslinovo ulje, kao prehrambeni proizvod, primjenjuju se [pravila EU-a o sigurnosti hrane](#) koja se, među ostalim, odnose na higijenske zahtjeve i najviše prihvatljive razine kontaminanata u hrani. Tim su pravilima uređeni i maslinovo ulje proizvedeno u EU-u i ono uvezeno u EU. U skladu s okvirom EU-a države članice moraju zajamčiti da se ta pravila poštuju tako da provode provjere gospodarskih subjekata i hrane.
- 51** Sud je procijenio je li pravni okvir EU-a za provjeru pesticida i drugih kontaminanata u maslinovu ulju jasan te funkcioniraju li sustavi kontrole u državama članicama dobro i uključuju li uvezeno maslinovo ulje.

Sustavi EU-a za kontrolu ostataka pesticida u maslinovu ulju funkcioniraju dobro

EU ima jasan pravni okvir za ostatke pesticida

- 52** Tragovi koje kontaminanti ostavljaju u maslinama ili maslinovu ulju nazivaju se „ostatcima”. EU je utvrdio **maksimalne razine ostataka** za pesticide u hrani. To su maksimalni zakonski pragovi.
- 53** EU je uspostavio i **višegodišnji program kontrole ostataka pesticida u hrani koji se koordinira na razini EU-a**. Cilj mu je osigurati usklađenost s maksimalnim razinama ostataka za pesticide i procijeniti izloženost potrošača ostatcima pesticida. Svake tri godine program uključuje maslinovo ulje, a posljednje godine bile su 2018., 2021. i 2024. Tih je godina svaka država članica morala analizirati minimalni broj uzoraka maslinova ulja kako bi provjerila jesu li prisutni ostatci pesticida.
- 54** Osim toga, države članice obvezne su utvrditi **višegodišnje nacionalne programe kontrole ostataka pesticida**. Ti programi kontrole trebali bi biti utemeljeni na rizicima i namijenjeni za procjenu izloženosti potrošača i procjenu usklađenosti s maksimalnim razinama ostataka za pesticide. Države članice trebale bi navesti koje proizvode treba uzorkovati, koliko uzoraka treba uzeti, koje pesticide treba analizirati i koji su kriteriji upotrijebljeni za izradu programa.

Provjere se temelje na rizicima i njima se rijetko otkrivaju visoke koncentracije pesticida u maslinovu ulju

- 55** Posjećene države članice imaju programe kontrole pesticida u okviru kojih se svake godine analizira niz uzoraka maslinova ulja u pogledu ostataka pesticida. Osim zahtjeva iz višegodišnjeg programa kontrole koji se koordinira na razini EU-a one planiraju analizu dodatnih uzoraka (vidjeti **sliku 8**). Od tih država članica njih tri provode analize rizika kako bi utvrdile godišnji broj uzoraka i njihovu raspodjelu po regijama i gospodarskim subjektima. Te države članice uključuju maslinovo ulje u analize rizika za šire kategorije hrane (tj. „biljna ulja” u Belgiji, „masti, ulja i druge emulzije” u Grčkoj i Španjolskoj) i nemaju posebnu procjenu rizika za maslinovo ulje. Italija ne provodi analizu rizika za kategoriju „masti i ulja” ili posebno za maslinovo ulje jer je godišnji broj uzoraka utvrđen **zakonom** i ne ažurira se na temelju analize rizika.

Slika 8. | Provjere kojima se utvrđuje prisutnost ostataka pesticida u maslinovu ulju – potrebne, planirane i provedene (2018. – 2023.)

Napomena za Italiju: podatci mogu uključivati provjere maslina za maslinovo ulje (primarna proizvodnja).

Napomena za Grčku: podatci uključuju provjere maslina za maslinovo ulje (primarna proizvodnja).

Napomena za Belgiju: Komisiji nisu dostavljeni svi rezultati ispitivanja.

Izvor: Sud, na temelju podataka država članica.

- 56** Tijekom razdoblja 2018. – 2023. posjećene države članice uglavnom su provele potrebne provjere kojima se utvrđuje prisutnost pesticida u maslinovu ulju. U većini godina provjere su provodile prema planu (vidjeti [sliku 8.](#)). Manji broj provjera provedenih tijekom nekih godina može se objasniti manjkom ljudskih i financijskih resursa te posljedicama pandemije bolesti COVID-19.
- 57** Rezultati provjera u državama članicama pokazuju da su tijekom razdoblja 2018. – 2023. u samo nekoliko uzoraka utvrđeni ostatci pesticida iznad maksimalne razine ostataka: jedan u Italiji i devet u Grčkoj. To je potvrđeno u izvješćima EU-a za [2019.](#) i [2022.](#) o ostacima pesticida u hrani, koja je objavila Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA). Općenito, analize maslinova ulja dosljedno pokazuju da su u tim uljima razine ostataka pesticida vrlo niske.

Sustavi EU-a za kontrolu drugih kontaminanata manje su razvijeni nego za pesticide

Pravni okvir EU-a postupno se poboljšava

- 58** Maslinovo ulje mogu kontaminirati i druge tvari, a ne samo pesticidi. To mogu biti otrovne kemikalije do čijeg miješanja s uljem dolazi tijekom prerade (na primjer tijekom berbe, gnječenja, rafiniranja i, za određena ulja, transporta ili punjenja) ili su prisutne u okolišu (kao što su dioksini) (vidjeti [Prilog IV.](#)). Maslinovo ulje podložno je također patvorenju i prijevari, što može uzrokovati zdravstvene rizike (npr. prisutnost ostataka otapala u ulju komine maslina koje se prodaje kao ekstra djevičansko maslinovo ulje).
- 59** Za neke od tih kontaminanata EU je utvrdio najveće dopuštene količine⁷ koje se primjenjuju na biljna ulja i masti, uključujući maslinovo ulje. Za druge, kao što su ugljikovodici iz mineralnih ulja (MOH) i plastifikatori, trenutačno u EU-u ne postoje najveće dopuštene količine za hranu. Kad je riječ o plastifikatorima, postoje posebne [granične vrijednosti migracije za određene plastifikatore u materijalima koji dolaze u dodir s hranom, ali ne i izravno u samoj hrani](#) (vidjeti [okvir 6.](#)).

---

⁷ [Uredba \(EU\) 2023/915](#) o najvećim dopuštenim količinama određenih kontaminanata u hrani; [Uredba \(EZ\) 1881/2006](#) o utvrđivanju najvećih dopuštenih količina određenih kontaminanata u hrani (nije na snazi od 24. svibnja 2023.).

Okvir 6.

Ugljikovodici iz mineralnih ulja i plastifikatori

Ugljikovodici iz mineralnih ulja obuhvaćaju cijeli niz kemijskih spojeva dobivenih iz sirove nafte i razvrstani su u dvije glavne skupine: zasićeni ugljikovodici iz mineralnih ulja (MOSH) i aromatski ugljikovodici iz mineralnih ulja (MOAH). U hranu mogu dospjeti na brojne načine, na primjer kao posljedica onečišćenja okoliša te preko maziva za strojeve, pomoćnih tvari u postupku proizvodnje, prehrambenih aditiva ili dodataka hrani za životinje odnosno migracije iz materijala koji dolaze u dodir s hranom. U slučaju kontaminacije maslinovo je ulje zbog lipofilne prirode (tj. sposobnosti kombiniranja s mastima ili otapanja u masti) podložnije akumulaciji ugljikovodika iz mineralnih ulja.

[Komisija je 2017. državama članicama preporučila da prate ugljikovodike iz mineralnih ulja.](#) Nakon što je [EFSA ažurirala procjenu rizika za 2023.](#) i potvrdila zdravstvene rizike povezane s aromatskim ugljikovodicima iz mineralnih ulja, Komisija je krajem 2023. predstavila prvi Nacrt uredbe kako bi utvrdila najveće dopuštene količine za tu vrstu ugljikovodika. EFSA je zaključila da prehrambena izloženost ugljikovodicima iz mineralnih ulja nije razlog za zabrinutost ni za jednu dobnu skupinu.

Plastifikatori se dodaju materijalu kako bi bio mekši i fleksibilniji. Mogu migrirati u hranu kad materijali koji dolaze u dodir s hranom (npr. spremnici izrađeni od određene vrste plastike) dođu u dodir s hranom. Plastifikatori su općenito topljivi u mastima, pa postoji rizik od toga da bi mogli migrirati iz ambalaže u masnu hranu kao što je ulje. Povećanjem trajanja kontakta i temperature povećava se i rizik od migracije.

[Granične vrijednosti migracije koje je EU utvrdio za određene plastifikatore u materijalima koji dolaze u dodir s hranom](#) osmišljene su kako bi se kontroliralo koja količina tvari smije migrirati u hranu iz ambalaže ili opreme za preradu.

60 Od prosinca 2022. države članice imaju uspostavljene vlastite planove kontrola za praćenje koncentracije kontaminanata u hrani koji nisu pesticidi⁸. Dotad su koordinirani programi kontrole na razini EU-a obuhvaćali samo određene kontaminante u hrani životinjskog podrijetla. Od izvještajne godine 2023. države članice u svoje planove moraju uključiti i hranu neživotinjskog podrijetla⁹. U planu kontrola trebalo bi utvrditi:

- (a) opravdane kombinacije kontaminanata / skupina kontaminanata i skupina proizvoda koje treba provjeriti;
- (b) strategiju uzorkovanja; i
- (c) učestalost kontrola.

61 Komisija je 2022. izradila predložak na temelju kojeg države članice sastavljaju svoje planove kontrole kontaminanata te je pripremila i [smjernice za države članice](#). Međutim, u planovima kontrola za 2023., 2024. i 2025. koje su Belgija, Grčka i Italija dostavile Komisiji nije bilo navedeno prisutnost kojih kontaminanata će se provjeravati za koje skupine proizvoda. Osim toga, Komisija je 2023. počela procjenjivati planove kontrole kontaminanata koje su izradile države članice, među ostalim za hranu neživotinjskog podrijetla. Sud nema dokaza o tome da Komisija insistira na tome da države članice trebaju uključiti detaljnije informacije ili obrazloženja.

Države članice uključile su maslinovo ulje u svoje planove kontrole, ali nije jasno što je provjereno i zašto

62 Posjećene države članice imaju vlastite planove kontrole kontaminanata koji nisu pesticidi za širu kategoriju hrane „masti i ulja”, koja uključuje maslinovo ulje. Ne postoje posebni planovi za maslinovo ulje, a broj uzoraka i odabir kontaminanata ovise o rizicima utvrđenim za širu kategoriju. Četiri posjećene države članice donose različite odluke o tome prisutnost kojih kontaminanata treba provjeravati u mastima i uljima (uključujući maslinovo ulje) (vidjeti [Prilog V.](#)) i kad ih treba provjeriti. Ne provjeravaju određene kontaminante, kao što su ugljikovodici iz mineralnih ulja i plastifikatori, jer u EU-u ne postoje najveće dopuštene količine tih tvari u hrani.

---

⁸ [Uredba \(EU\) 2017/625](#) o službenim kontrolama.

⁹ [Uredba \(EU\) 2022/932](#) o ujednačenom praktičnom uređenju za provedbu službenih kontrola kontaminanata u hrani; [Uredba \(EU\) 2022/931](#) o utvrđivanju pravila o provedbi službenih kontrola kontaminanata u hrani.

- 63** Države članice primjenjuju različite pristupe i ne dokumentiraju uvijek svoje analize rizika niti obrazlažu svoje odluke. Talijanski planovi kontrole kontaminanata ne uključuju odgovarajuću analizu rizika kojom se opravdavaju kontaminanti koje treba provjeriti u kategoriji „masti i ulja”. Grčka u svoje planove kontrole posebno uključuje maslinovo ulje, ali ne i dokumentiranu analizu rizika. U Španjolskoj i Belgiji provjere prisutnosti kontaminanata u maslinovu ulju temelje se na analizama rizika koje se na temelju relevantnih parametara i podataka provode jednom godišnje za svaki kontaminant. Maslinovo ulje obično je dio kategorije biljnih ulja i provjere su ponekad posebno usmjerene na njega.
- 64** Rezultati provjera koje provode države članice pokazuju da je broj uzoraka s koncentracijama kontaminanata (koji nisu pesticidi) iznad zakonskog praga vrlo nizak. U razdoblju 2018. – 2023. jedan takav uzorak otkriven je u Španjolskoj, jedan u Italiji i dva u Belgiji. Države članice ne moraju prikupljati podatke o prisutnosti kontaminanata za koje nisu utvrđene najveće dopuštene količine.

U maslinovu ulju uvezenom iz zemalja izvan EU-a ne provjerava se sustavno prisutnost pesticida i drugih kontaminanata

- 65** Količina maslinova ulja koju EU uvozi odgovara iznosu od oko 9 % njegove godišnje proizvodnje (vidjeti odlomak **03 Priloga I.**). Međutim, u svojim analizama rizika za pesticide i druge kontaminante nijedna od posjećenih država članica ne razmatra izričito maslinovo ulje uvezeno iz zemalja izvan EU-a. Španjolska tek od 2023. provodi procjene rizika za uvezene proizvode na graničnim kontrolnim postajama. Nadalje, nema posebnu procjenu rizika ni plan kontrole za uvoz maslinova ulja. U Italiji se u planu kontrole uvoza ne uzimaju u obzir relevantni čimbenici rizika (kao što su kategorije uvezenih proizvoda i njihovo podrijetlo). Belgija ne planira nikakve provjere maslinova ulja na graničnim kontrolnim postajama, a Grčka ih je uvela tek 2024.
- 66** U posjećenim državama članicama provjere prisutnosti pesticida i drugih kontaminanata u maslinovu ulju uvezenom iz zemalja izvan EU-a ne postoje ili su vrlo ograničene. Italija se nije pridržavala svojeg plana uzorkovanja jedne pošiljke maslinova ulja godišnje na svakoj graničnoj kontrolnoj postaji: 2023. i 2024. na glavnim ulaznim točkama za maslinovo ulje nije provjerena nijedna pošiljka. Kad je riječ o uvozu maslinova ulja u Španjolsku, prisutnost kontaminanata ne ispituje se sustavno. U razdoblju 2018. – 2023. analizirana su samo tri uzorka kako bi se utvrdili ostatci pesticida i 50 uzoraka kako bi se utvrdila prisutnost drugih kontaminanata.

Pravni okvir EU-a i provjere sljedivosti ne omogućuju uvijek utvrđivanje podrijetla proizvoda

67 Sljedivost se odnosi na mogućnost praćenja proizvoda u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije. Potrošačima omogućuje da znaju gdje i kako su masline ubrane i prerađene. Sljedivost je bitna i za provjeru autentičnosti maslinova ulja. Nadalje, sljedivost je ključna u slučaju kontaminacije i kad je potrebno zajamčiti usklađenost sa zahtjevima u pogledu sigurnosti hrane.

68 Sud je procijenio sljedeće:

- postoje li jasan pravni okvir i zahtjevi u pogledu sljedivosti te pruža li Komisija potporu za njihovu primjenu;
- provjeravaju li države članice aspekte sljedivosti i tijekom provjera sigurnosti hrane i tijekom provjera sukladnosti;
- odgovara li za uzorak od 24 različita maslinova ulja mjesto podrijetla navedeno na etiketi zemljopisnom području na kojem su masline ubrane i na kojem se nalazi uljara.

Komisija utvrđuje pravne zahtjeve u pogledu sljedivosti, ali nije odredila kako bi ih države članice trebale ispunjavati

69 Sljedivost maslinova ulja uređena je:

- [Uredbom o općim propisima o hrani](#), u skladu s kojom poduzeća u poslovanju s hranom i hranom za životinje trebaju moći identificirati barem neposrednog dobavljača svoje robe („jedan korak unatrag”), kao i neposredne kasnije primatelje ili klijente kojima su isporučili robu („jedan korak naprijed”) – taj se zahtjev ne primjenjuje izvan EU-a;
- pravilima EU-a o tržišnim standardima za maslinovo ulje kojima se izričito zahtijeva da se na etiketi navede mjesto podrijetla te da se vodi evidencija kako bi se dokazalo podrijetlo i druge informacije¹⁰.

---

¹⁰ Članak 5. [Uredbe \(EU\) 2022/2105](#); članci 8. i 11. [Uredbe \(EU\) 2022/2104](#).

- 70** U skladu s tržišnim standardima za maslinovo ulje na etiketi ekstra djevičanskog i djevičanskog maslinova ulja mora se navesti mjesto podrijetla. Kad je riječ o maslinovim uljima podrijetlom iz EU-a, trebalo bi biti moguće slijediti njihovo podrijetlo do zemljopisnog područja na kojem su masline ubrane i do uljare u kojoj su bile gnječene. Kad je riječ o maslinovim uljima iz zemalja izvan EU-a, njihovo podrijetlo trebalo bi se moći slijediti do zemlje podrijetla. Kako bi ispunili taj zahtjev, relevantni gospodarski subjekti moraju čuvati dokumente i evidencije na temelju kojih je moguće utvrditi podrijetlo maslinova ulja i provjeriti odgovara li ono podacima na etiketi.
- 71** Datum berbe maslina za maslinovo ulje koji je naveden na etiketi pokazatelj je svježine i kvalitete te se odnosi na datum kad su masline ubrane. U skladu s pravilima EU-a na etiketi ekstra djevičanskog i djevičanskog maslinova ulja može se navesti godina berbe samo ako 100 % sadržaja potječe iz iste berbe. Trebalo bi biti moguće provjeriti točnost takvih tvrdnji s etiketa s pomoću evidencija o sljedivosti.
- 72** Aspekte sljedivosti potrebno je provjeriti u okviru službenih kontrola sigurnosti hrane i tijekom provjera sukladnosti maslinova ulja. U svojem godišnjem izvješćivanju Komisije o rezultatima provjera sukladnosti države članice moraju dostaviti podatke o tome je li način na koji je podrijetlo prikazano na etiketi u skladu sa zahtjevima EU-a. Države članice nisu obvezne izričito izvješćivati o rezultatima provjera sljedivosti.
- 73** U zakonodavstvu EU-a ne navodi se kako i kad bi trebalo provjeravati aspekte sljedivosti (npr. mjesto podrijetla, masenu bilancu). Ni Komisija nije izdala nikakve smjernice o tome. Sud je utvrdio da države članice različito tumače zahtjeve u pogledu sljedivosti. Zbog toga su neke države članice razvile vlastite metodologije i primijenile različite pristupe za provjeru sljedivosti (vidjeti odlomke [75 – 80](#) i [okvir 7](#)).
- 74** Dvije posjećene države članice od njih četiriju donijele su vlastita pravila za provedbu zahtjeva EU-a u pogledu sljedivosti, kao što su:
- obvezna registracija u nacionalnom elektroničkom registru u kojem se evidentira svako premještanje maslinova ulja (Španjolska i Italija);
  - obvezno navođenje godine berbe za maslinovo ulje koje se proizvodi i prodaje u Italiji (vidjeti i [okvir 2](#));
  - obvezna oznaka podrijetla za maslinovo ulje u rinfuzi koje se čuva u skladištima i još nije kategorizirano (Italija).

Države članice uključuju sljedivost u opseg svojih provjera maslinova ulja, ali se razina provjera razlikuje

- 75** Posjećene države članice općenito uključuju sljedivost u opseg **provjera sigurnosti hrane** koje provode u pogledu gospodarskih subjekata u sektoru maslinova ulja. Sve četiri provjeravaju ima li gospodarski subjekt uspostavljene sustave/registre sljedivosti. Tri države članice sustavno provjeravaju sljedivost tijekom provjera sigurnosti hrane, dok je u Italiji to prepušteno odluci inspektora.
- 76** Sud je utvrdio da države članice imaju različite pristupe pri provedbi provjera sljedivosti.
- Grčka tijela provode zajedničke provjere sigurnosti hrane i provjere sukladnosti tijekom kojih je provjera sljedivosti ograničena na provjeru dobavljača prve razine („jedan korak unatrag”).
  - Italija tijekom provjera sigurnosti hrane u pogledu sljedivosti primjenjuje potreban pristup „jedan korak unatrag, jedan korak naprijed”. Inspekcijski pregledi usmjereni su na izlazne proizvode, pri čemu se provjera podrijetlo maslinova ulja navedeno na etiketi u odnosu na dokumentaciju dostupnu u prostorijama gospodarskog subjekta.
  - U Španjolskoj i Belgiji provjere sljedivosti kako bi se zajamčila sigurnost hrane strože su od zahtjeva utvrđenih u pravu EU-a. U tim se zemljama provjera može li se podrijetlo proizvoda slijediti u cijelom lancu opskrbe i pregledava evidencija o sljedivosti i ulaznih i izlaznih proizvoda.
- 77** Tijekom **provjera sukladnosti** tržišnih standarda za ekstra djevičanska i djevičanska maslinova ulja glavni zahtjev koji treba provjeriti je mjesto podrijetla (vidjeti odlomak **70**). Kako bi ispunili taj zahtjev, gospodarski subjekti u sektoru maslinova ulja čiji je naziv naveden na etiketi trebaju moći slijediti podrijetlo proizvoda sve do mjesta podrijetla navedenog na etiketi. Sud je utvrdio da dvije posjećene države članice od njih četiriju ne provjeravaju sustavno je li podrijetlo navedeno na etiketi točno.
- 78** U Španjolskoj i Italiji provjera podrijetla maslinova ulja jedna je od glavnih komponenti provjera sukladnosti u svim fazama lanca opskrbe. Gospodarski subjekti u objema državama članicama moraju imati uspostavljene sustave i postupke sljedivosti te evidentirati svako premještanje maslinova ulja (a u nekim regijama i maslina) u elektroničkom registru (vidjeti **okvir 7.**), koji se provjera tijekom inspekcijskih pregleda. To je strože od zahtjeva EU-a. Svrha tih registara je povećati transparentnost i smanjiti rizik od prijevara. Zahvaljujući njima nadležna tijela mogu pri inspekcijskim pregledima gospodarskih subjekata provoditi temeljite provjere sljedivosti i slijediti podrijetlo proizvoda do uzgajivača maslina i zemljišne parcele na kojoj su masline uzgojene.

Okvir 7.

Registri maslinova ulja u Španjolskoj i Italiji

Italija i Španjolska imaju nacionalne registre u kojima svi gospodarski subjekti moraju evidentirati svako unutarnje (unutar istog objekta) i vanjsko (prijevoz) premještanje maslinova ulja.

U Španjolskoj se unutarnja premještanja moraju evidentirati **u stvarnom vremenu**, a vanjska **unaprijed** (sustav generira prijevoznu ispravu koja je priložena uz ulje).

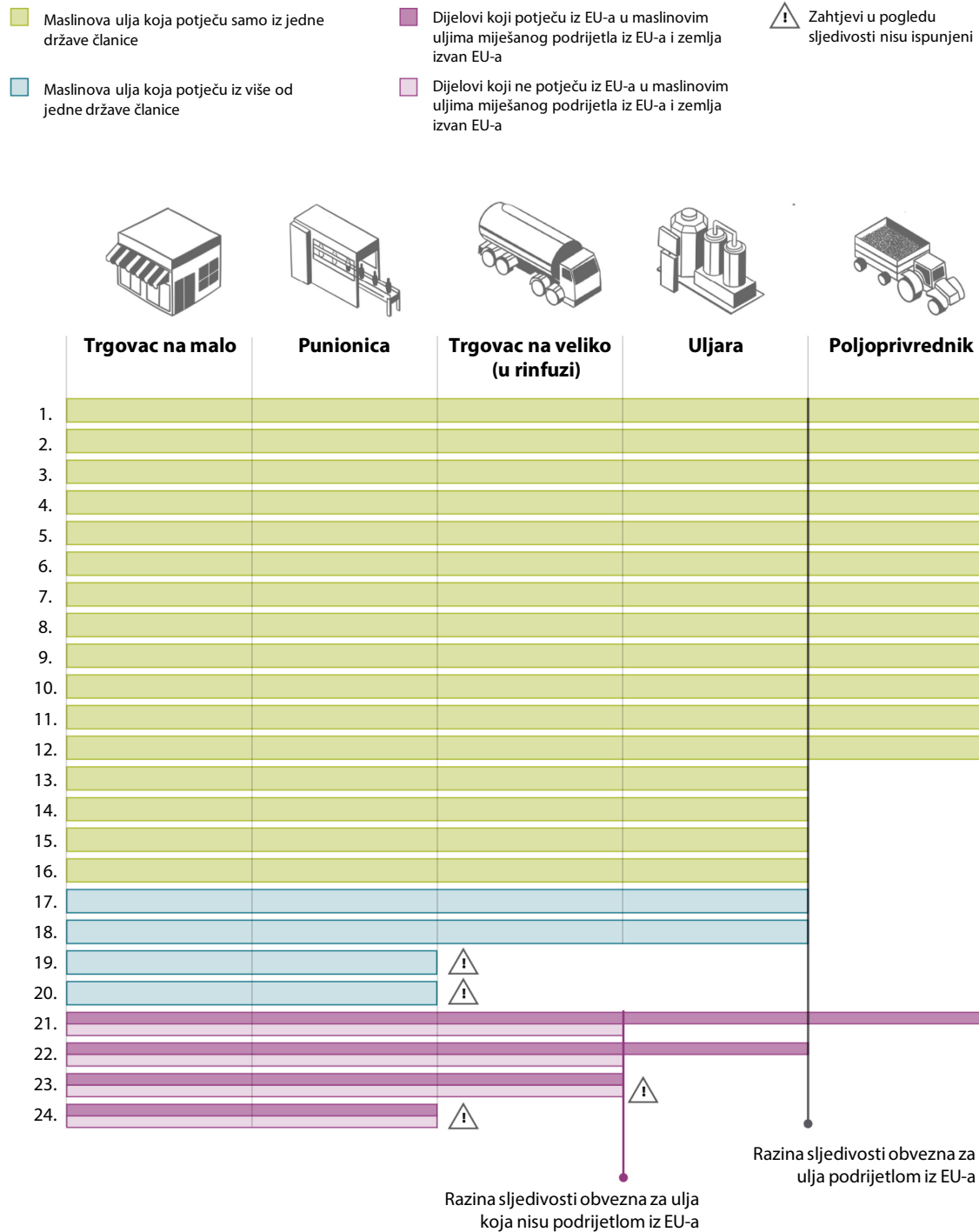
U Italiji gospodarski subjekti moraju evidentirati svako premještanje **u roku od šest dana** od prijevoza. U Španjolskoj konačni primatelj mora evidentirati uvoz maslinova ulja iz EU-a i iz zemalja izvan EU-a **prije** nego što ulje uđe na državno područje, dok se u Italiji to čini tek **nakon** što je gospodarski subjekt prvi put istovario ulje na talijansko tlo.

- 79** U Grčkoj i Belgiji provjere mjesta podrijetla manje su iscrpne. U Grčkoj se mjesto podrijetla [proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla](#) i ekoloških proizvoda provjerava i slijedi unatrag sve do uzgajivača maslina. Za ekstra djevičanska i djevičanska maslinova ulja pri provjeri sljedivosti primjenjuje se pristup „jedan korak unatrag” (vidjeti odlomak [76](#)). Provjere na maloprodajnoj razini ne uključuju provjeru točnosti mjesta podrijetla. U vrijeme provedbe ove revizije Grčka je izjavila da radi na digitalnom sustavu za obvezno prijavljivanje podataka o maslinama i maslinovu ulju (kao što su podatci o berbi te proizvodnji, preradi i zalihama maslinova ulja i trgovini tim uljem). Belgijska tijela ne provjeravaju točnost mjesta podrijetla navedenog na etiketi.
- 80** Važan element provjere sljedivosti je utvrđivanje masene bilance, tj. razmatranje korelacije između ulazne i izlazne robe, kao i zaliha na licu mjesta. Utvrđivanje masene bilance pomaže u sprečavanju prijevara i jamčenju kvalitete. Sud je utvrdio da od posjećenih četiriju država članica samo Španjolska i Italija tijekom provjera sukladnosti sustavno utvrđuju masenu bilancu za maslinovo ulje.

Rezultati provjere sljedivosti iz studije slučaja: podrijetlo nekih maslinovih ulja nije se moglo slijediti

- 81** Sud je od nadležnih tijela četiriju posjećenih država članica zatražio da provedu provjeru sljedivosti za 28 različitih maslinovih ulja kupljenih za potrebe studije slučaja (vidjeti [Prilog III.](#)) i da mu dostave evidencije o sljedivosti, što bi Sudu omogućilo da slijedi svako maslinovo ulje u svim fazama proizvodnje (punionica, uljara, uzgajivač maslina).
- 82** Uzorak Suda obuhvaćao je 24 ekstra djevičanska ili djevičanska maslinova ulja i četiri rafinirana maslinova ulja. U skladu s tržišnim standardima EU-a za maslinovo ulje mjesto podrijetla navedeno na etiketi ekstra djevičanskog i djevičanskog maslinova ulja mora odgovarati zemljopisnom području na kojem su masline ubrane i prešane (vidjeti odlomak [70](#)).
- 83** Za 24 maslinova ulja za koja je bilo potrebno navesti mjesto podrijetla rezultati provjere sljedivosti su sljedeći (vidjeti i [sliku 9.](#)):
- podrijetlo svih 16 maslinovih ulja proizvedenih samo u jednoj državi članici moglo se slijediti unatrag sve do zemljopisnog područja na kojem su masline ubrane i prešane kako se zahtijeva Uredbom – njih četiri do uljara, a 12 čak i dalje, tj. do uzgajivača maslina;
  - od četiriju maslinovih ulja iz EU-a (iz nekoliko država članica) podrijetlo njih dvaju nije bilo moguće slijediti unatrag do zemljopisnog područja na kojem su masline ubrane i prešane;
  - od četiriju maslinovih ulja miješanog podrijetla iz EU-a i zemalja izvan EU-a dva nisu bila u skladu sa zahtjevima u pogledu sljedivosti, pri čemu se za prvo ulje to odnosilo na njegov dio koji nije iz EU-a, a za drugo i na njegov dio iz EU-a i na dio iz zemalja izvan EU-a.

Slika 9. | Rezultati provjere sljedivosti, prema podrijetlu maslinova ulja, za 24 različita maslinova ulja čije mjesto podrijetla mora biti navedeno na etiketi

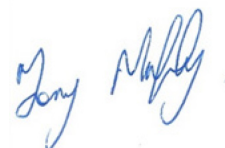

Izvor: Sud, na temelju rezultata studije slučaja.

84 Rezultati te provjere otkrivaju nedostatke u sljedivosti maslinova ulja u EU-u. Kad je riječ o tržišnim standardima, Sud nije mogao potvrditi mjesto podrijetla navedeno na etiketi četiriju maslinovih ulja od njih 24 na kojima je moralo biti navedeno. Osim toga, sa stajališta zahtjeva u pogledu sljedivosti kako bi se zajamčila sigurnost hrane (vidjeti odlomak 69) podrijetlo samo polovice ulja moglo se u potpunosti slijediti unatrag do razine poljoprivrednog gospodarstva primjenom pristupa „jedan korak unatrag”. Suradnja među nadležnim tijelima nije uvijek djelotvorna u pogledu maslinova ulja koje potječe iz više od jedne države članice EU-a jer ona nisu mogla u potpunosti slijediti podrijetlo nijednog od navedenih maslinovih ulja do razine poljoprivrednog gospodarstva izvan nacionalnih granica.

Ovo je izvješće usvojilo I. revizijsko vijeće, kojim predsjedava članica Revizorskog suda Joëlle Elvinger, na sastanku održanom u Luxembourggu 12. studenoga 2025.

Za Revizorski sud

Tony Murphy
predsjednik

Prilozi

Prilog I. – O reviziji

- 01** EU je vodeći svjetski proizvođač i potrošač maslinova ulja (61 % odnosno 45 % ukupne svjetske količine¹) te njegov vodeći izvoznik (65 %²). Maslinovo ulje proizvodi se u devet država članica EU-a: Španjolskoj, Italiji, Grčkoj, Portugalu, Francuskoj, Sloveniji, Hrvatskoj, Cipru i Malti. Proizvodnja maslinova ulja u EU-u uglavnom je koncentrirana u samo četirima državama članicama, koje proizvode 99 % ukupne količine maslinova ulja, a to su: Španjolska (60 %), Italija (17 %), Grčka (14 %) i Portugal (8 %). Tijekom 2022./2023. oko 4,7 milijuna hektara bilo je namijenjeno uzgoju stabala maslina za ulje³. Maslinovo ulje iz EU-a proizvod je visoke vrijednosti za vanjsko tržište. U tržišnoj godini 2023./2024. EU je imao pozitivnu trgovinsku bilancu za maslinovo ulje u iznosu od oko 4,4 milijarde eura⁴.
- 02** U zakonodavstvu EU-a⁵ utvrđeno je osam različitih kategorija maslinova ulja (vidjeti [sliku 1.](#)), od kojih se njih četiri mogu prodavati potrošačima. Te se kategorije temelje na načinu dobivanja ulja i na nekim njegovim svojstvima, kao što je kiselost. Djevičanska maslinova ulja dobivaju se izravno iz maslina, isključivo mehaničkim ili drugim fizikalnim postupcima. Rafinirano maslinovo ulje podvrgava se različitim fizikalnim ili kemijskim procesima u kojima se mijenjaju određena svojstva (obično okus, miris i boja). Ulje komine maslina ekstrahira se iz ostataka maslina nakon prvog prešanja s pomoću otapala.

---

¹ Europska komisija, „Dashboard: olive oil”, prosjek za godine berbe 2019./2020. – 2023./2024.

² Europska komisija, „Maslinovo ulje – Pregled proizvodnje i stavljanja na tržište maslinova ulja u EU-u”.

³ Europska komisija, „Olive oil short-term outlook”.

⁴ Europska komisija, „Dashboard: olive oil”.

⁵ Prilog I., dio VII. Uredbe (EU) br. 1308/2013.

Slika 1. | Kategorije maslinova ulja

Izvor: Sud, na temelju zakonodavstva EU-a i informativnog članka Europske komisije o maslinovu ulju, slika nadahnutu projektom OLEUM.

03 Količina maslinova ulja koju EU izvozi odgovara iznosu od oko 38 % njegove godišnje proizvodnje, a uvoz oko 9 %⁶, od čega se više od polovice ponovno izvozi. Glavni uvoznici i izvoznici su Španjolska (57 % uvoza u EU i 56 % izvoza iz EU-a) i Italija (33 % uvoza i 29 % izvoza)⁷. Tunis je glavni izvoznik u EU (75 % količine uvezene u godinama berbe 2019./2020. – 2023./2024.), a slijede ga Turska (7,8 %), Argentina (3,9 %) i Maroko (3,5 %)⁸. EU uglavnom uvozi ekstra djevičansko maslinovo ulje, a zatim djevičansko maslinovo ulje lampante. SAD je glavni uvoznik maslinova ulja iz EU-a⁹.

Okvir politike

04 Maslinovo ulje strogo je regulirano. Kako bi se zajamčila visoka razina zaštite potrošača, EU je uspostavio sustav kontrola kojim se jamči da je maslinovo ulje koje potrošači mogu kupiti u EU-u autentično i sigurno te da je njegovo podrijetlo sljedivo. Autentično maslinovo ulje sastoji se isključivo od maslinova ulja te ima kvalitetu i čistoću kategorije pod kojom se prodaje.

05 Maslinovo ulje obuhvaćeno je posebnim zakonodavstvom u kojem su utvrđeni zahtjevi u pogledu stavljanja na tržište i sljedivosti:

- [Uredba \(EU\) br. 1308/2013](#) o utvrđivanju različitih kategorija maslinova ulja;
- [Uredba \(EU\) 2022/2104](#) o tržišnim standardima, u kojoj se utvrđuju posebni zahtjevi za označavanje, pakiranje i sljedivost; i
- [Uredba \(EU\) 2022/2105](#) o provjerama sukladnosti, u kojoj se utvrđuje kako bi države članice trebale poštovati te standarde.

---

⁶ Europska komisija, [baza podataka Comext](#), prosjek za godine berbe 2019./2020. – 2023./2024.

⁷ Europska komisija, [„Olive oil and table olives trade”](#), prosjek za godine berbe 2019./2020. – 2023./2024.

⁸ Međunarodno vijeće za masline, [„Import figures of olive oil in the extra-EU\(27\)”](#).

⁹ Europska komisija, [„Olive oil and table olives trade”](#).

06 Za maslinovo ulje vrijede i zahtjevi EU-a u pogledu sigurnosti hrane¹⁰ te se stoga na njega primjenjuje usklađeni okvir EU-a za službene kontrole hrane¹¹. Da bi bilo dopušteno na europskom tržištu, uvezeno maslinovo ulje mora biti u skladu s pravilima EU-a o sigurnosti hrane i tržišnim standardima za to ulje. Maslinovo ulje koje se uvozi u bocama također mora biti u skladu s mjerodavnim pravilima o označivanju i pakiranju¹². Uvoz se mora podvrgnuti provjerama sukladnosti na temelju rizika i službenim kontrolama, bilo na graničnim kontrolnim postajama bilo u kasnijim fazama (kao što su skladištenje, prerada, punjenje u boce ili maloprodaja).

Uloge i odgovornosti

07 Uloge i odgovornosti Komisije i država članica u pogledu sustava kontrole za maslinovo ulje objašnjene su na [slici 2](#). Glavna uprava za poljoprivredu i ruralni razvoj (GU AGRI) odgovorna je za aspekte povezane s tržišnim standardima, a Glavna uprava za zdravlje i sigurnost hrane (GU SANTE) za aspekte povezane sa sigurnošću hrane.

---

¹⁰ Uredba (EZ) br. 178/2002.

¹¹ Uredba (EU) 2017/625.

¹² Uredba (EU) br. 1169/2011 o informiranju potrošača o hrani.

Slika 2. | Uloge i odgovornosti povezane sa sustavima kontrole za maslinovo ulje u EU-u

Izvor: Sud.

- 08** Na temelju [Uredbe \(EU\) 2022/2104](#) državama članicama omogućuje se određena fleksibilnost pri utvrđivanju posebnih standarda, kao što je mogućnost da zabrane miješanje maslinova ulja s drugim biljnim uljima, dopuste ambalažu čija je zapremina veća od ograničenja utvrđenih u toj uredbi ili utvrde pravila o navođenju godine berbe. Komisija prati kako se ta nacionalna pravila provode. Nadalje, neke države članice, kao što su Španjolska i Italija, uspostavile su nacionalna pravila (npr. o sljedivosti) koja su stroža od zahtjeva EU-a.

Opseg revizije i revizijski pristup

- 09** Sud je ispitao sustave kontrole koje su uspostavile države članice i Komisija kako bi zajamčile da je maslinovo ulje koje se prodaje u EU-u autentično (u pogledu kategorija maslinova ulja), sigurno za konzumaciju i da se njegovo podrijetlo može slijediti. Procijenio je imaju li države članice djelotvoran sustav provjera i kazni u pogledu usklađenosti maslinova ulja s tržišnim standardima te u pogledu kontaminanata i sljedivosti. Procijenio je i nadzire li Komisija sustave kontrole u državama članicama i pruža li potporu. Revizijom nisu bili obuhvaćeni svi zahtjevi za označivanje maslinova ulja, kao što je hranjiva vrijednost, ni posebni zahtjevi u pogledu sljedivosti za ekološko maslinovo ulje.
- 10** Revizijom je obuhvaćeno razdoblje 2018. – 2023. Međutim, kad je to bilo moguće, Sud je upotrijebio najnovije dostupne informacije. Sud se sastao s predstavnicima Komisije (GU SANTE, GU AGRI) i obavio razgovore s relevantnim tijelima u Belgiji, Grčkoj, Španjolskoj i Italiji. Odabrao je te države članice jer Grčka, Španjolska i Italija proizvode oko 91 % maslinova ulja u EU-u. Među zemljama koje nisu proizvođači Belgija je najveća izvoznica maslinova ulja iz EU-a i uvoznica maslinova ulja iz zemalja izvan EU-a¹³. Sud je prikupio dokaze iz različitih izvora, kako je prikazano na [slici 3](#).

Slika 3. | Aktivnosti koje je Sud obavio

Pregled uredbi EU-a, Komisijinih smjernica i izvješća, revizijskih izvješća, stručnih dokumenata i dokumenata odbora te obavijesti o neusklađenosti u Komisijinoj bazi podataka.

Razgovori s predstavnicima Komisije i tijelima država članica.

Pregled nacionalnih/regionalnih pravila, planova kontrole i izvješća posjećenih država članica.

Praćenje provjera gospodarskih subjekata u sektoru maslinova ulja koje provode nadležna tijela u posjećenim državama članicama.

Izvor: Sud.

¹³ Europska komisija, „Olive oil and table olives trade”.

- 11** Osim navedenog, Sud je proveo studiju slučaja kako bi prikupio dodatne i izravne dokaze o tome da je maslinovo ulje koje se prodaje potrošačima u skladu sa standardima. Kupio je 28 različitih maslinovih ulja, sedam u svakoj državi članici koju je posjetio tijekom revizije, te ih poslao u neovisan laboratorij radi ispitivanja svih svojstava utvrđenih u [Uredbi \(EU\) 2022/2104](#) (vidjeti [Prilog III.](#)). Povrh toga, od nadležnih tijela zatražio je da mu dostave evidenciju o sljedivosti tih maslinovih ulja kako bi provjerio mogu li se ona slijediti do mjesta podrijetla.

Prilog II. – Pregled relevantnih parametara kvalitete i čistoće za ekstra djevičansko maslinovo ulje i metoda analize

U tablici u nastavku parametri su navedeni redoslijedom prema kojem ih treba ispitati (ako se taj redoslijed ne slijedi, moraju se ispitati svi parametri). Čim jedan od rezultata pokaže da ulje ne odgovara deklariranoj kategoriji, ispitivanje se može prekinuti.

Br.	Parametar	Vrsta parametra	Razlozi za ispitivanje tog parametra	Metoda Međunarodnog vijeća za masline
1.	Kiselost (%)	Kvaliteta	To je pokazatelj kvalitete maslina: ako su masline oštećene, prezrele ili nisu prerađene odmah nakon berbe, kiselost se povećava.	COI/T.20/dok. br. 34 (Određivanje slobodnih masnih kiselina, hladna metoda)
2.	Peroksidni broj (O ₂ meq/kg)	Kvaliteta	Označava stupanj oksidacije (stanje očuvanja ulja).	COI/T.20/dok. br. 35 (Određivanje peroksidnog broja)
3.	UV spektrometrija (K ₂₆₈ ili K ₂₇₀)	Kvaliteta	Određuju stupanj degradacije: što se duže maslinovo ulje čuva u skladištu, veća je UV apsorpcija i niža kvaliteta.	COI/T.20/dok. br. 19 (Spektrofotopitivanje u ultraljubičastom području)
4.	UV spektrometrija (ΔK)	Kvaliteta		
5.	UV spektrometrija (K ₂₃₂)	Kvaliteta		
6.	Organoleptičko ocjenjivanje	Kvaliteta	Omogućuje otkrivanje određenih negativnih svojstava i mjerenje intenziteta pozitivnih svojstava (voćnost, gorčina i pikantnost).	COI/T.20/dok. br. 15 (Senzorna analiza maslinova ulja – metoda za organoleptičko ocjenjivanje djevičanskog maslinova ulja) – osim točaka 4.4. i 10.4.

Br.	Parametar	Vrsta parametra	Razlozi za ispitivanje tog parametra	Metoda Međunarodnog vijeća za masline
7.	Etil esteri masnih kiselina (mg/kg)	Kvaliteta	To je pokazatelj fermentacije maslina prije ekstrakcije ulja.	COI/T.20/dok. br. 33 (Određivanje metilnih estera masnih kiselina plinskom kromatografijom)
8.	Stigmastadieni (mg/kg)	Čistoća	Upotrebljava se kako bi se otkrilo je li maslinovo ulje rafinirano.	COI/T.20/dok. br. 11 (Određivanje stigmastadiena u biljnim uljima)
9.	Trans-izomeri masnih kiselina (%)	Čistoća	Upotrebljava se kako bi se utvrdilo je li maslinovo ulje rafinirano ili pomiješano s drugim uljima koja su rafinirana ili hidrogenirana.	COI/T.20/dok. br. 33 (Određivanje metilnih estera masnih kiselina plinskom kromatografijom)
10.	Sastav masnih kiselina	Čistoća	Upotrebljava se kako bi se utvrdilo je li maslinovu ulju dodano drugo ulje koje nije maslinovo.	
11.	ΔECN42	Čistoća	Upotrebljava se kako bi se provjerilo je li dodano ulje sjemenki.	COI/T.20/dok. br. 20 (Određivanje razlike između stvarne i teoretske količine triacilglicerola s ECN 42)
12.	Sastav sterola i ukupni sadržaj sterola	Čistoća	Upotrebljava se za označavanje ulja koja sadržavaju strana ulja (tj. ona koja nisu od maslina)	COI/T.20/dok. br. 26 (Određivanje sastava i sadržaja sterola, triterpenskih dialkohola i alifatskih alkohola kapilarnom plinskom kromatografijom)
13.	Eritrodiol i uvaol (%)	Čistoća	Njime se utvrđuje je li bila upotrijebljena komina maslina.	
14.	Voskovi (mg/kg) C42+C44+C46	Čistoća	Njime se utvrđuje je li bila upotrijebljena komina maslina.	COI/T.20/dok. br. 28 (Određivanje sadržaja voskova i etil estera masnih kiselina kapilarnom plinskom kromatografijom)

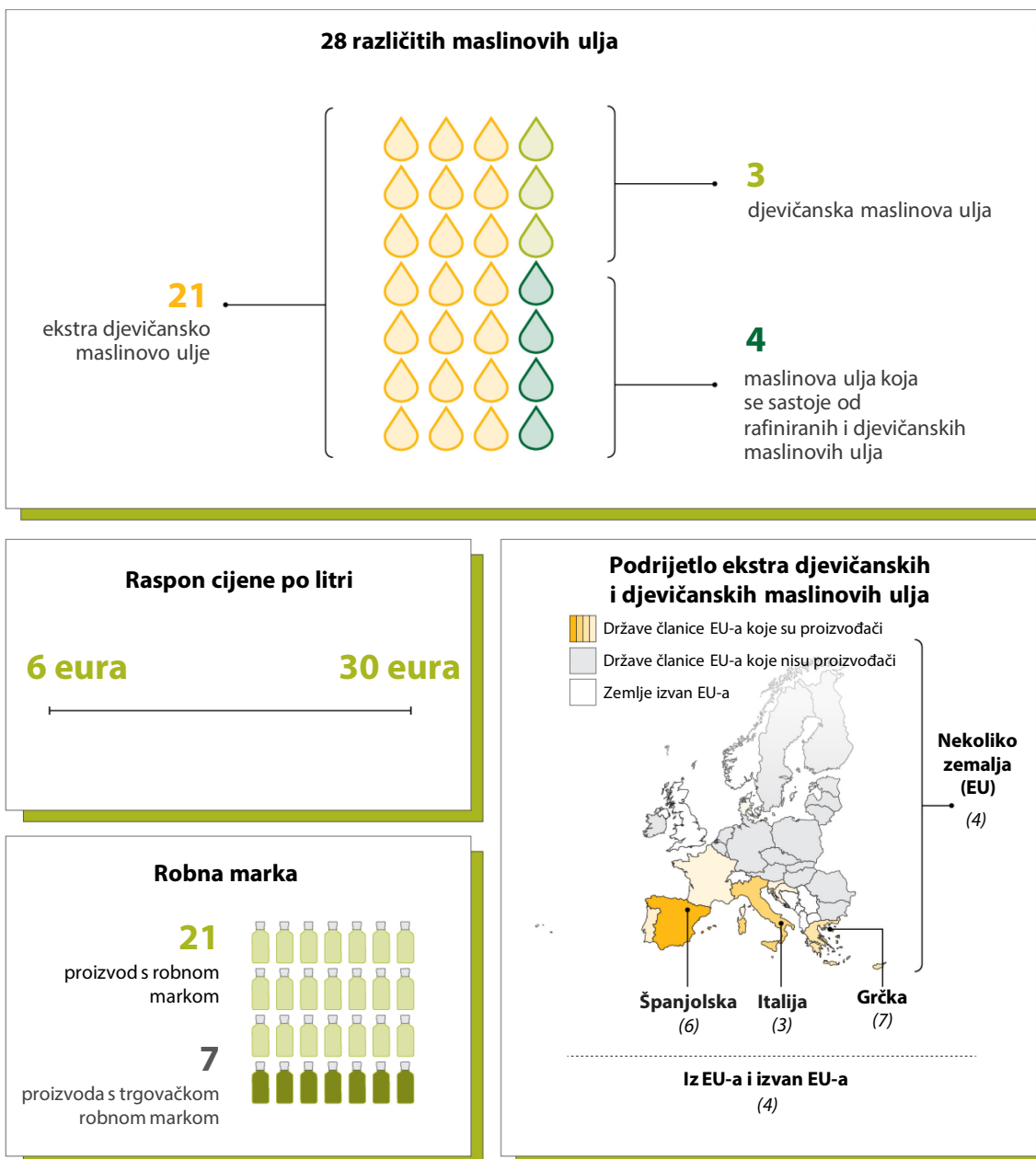
Br.	Parametar	Vrsta parametra	Razlozi za ispitivanje tog parametra	Metoda Međunarodnog vijeća za masline
15.	2-gliceril monopalmitat (%)	Čistoća	Njime se mjeri patvorenje s drugim vrstama ulja, kao što su palmino ulje ili druga biljna ulja, ili utvrđuje stupanj prerade ulja (rafiniranje ili visoke temperature).	COI/T.20/dok. br. 23 (Određivanje postotka 2-gliceril monopalmitata)

Izvor: Sud, na temelju Priloga I. i III. [Uredbi \(EU\) 2022/2105](#) i prezentacija država članica na sastancima Radne skupine za maslinovo ulje.

Prilog III. – Studija slučaja

Sud je u svakoj posjećenoj državi članici na dvama maloprodajnim mjestima kupio sedam različitih maslinovih ulja te ih je dao analizirati u laboratoriju i podvrgnuo organoleptičkom ocjenjivanju kako bi se utvrdila njihova svojstva. Odabrao je maslinova ulja različitih kategorija i podrijetla (ako su bila dostupna), uključujući i proizvode s robnom markom i proizvode s trgovačkom robnom markom, iz iste godine berbe (2023./2024.) (vidjeti [sliku 1.](#)). Odabir se stoga nije temeljio na analizi rizika, ali Sud je izbjegavao boce izložene uvjetima koji bi mogli narušiti kvalitetu, kao što su toplina i svjetlo. Za boce je organizirao prijevozno sredstvo s kontroliranom temperaturom te ih tako poslao u laboratorij u jednoj od država članica EU-a koja nije bila obuhvaćena revizijom. Laboratorij, koji je priznalo Međunarodno vijeće za masline, proveo je fizikalno-kemijske analize i organoleptička ocjenjivanja kako bi utvrdio svojstva maslinovih ulja.

Slika 1. | Studija slučaja – Svojstva kupljenih maslinovih ulja

Izvor: Sud.

Prilog IV. – Mogući izvori kontaminacije maslinova ulja

Kontaminant	Mogući izvor kontaminacije
Ostatci pesticida	Pesticidi koje uzgajivači maslina upotrebljavaju za sprečavanje ili kontrolu bolesti (kao što su gljivice ili bakterije) ili za pomoć pri suzbijanju kukaca i drugih štetnih organizama (npr. maslinine muhe ili maslinina moljca) koji mogu nanijeti štetu stablima masline i smanjiti prinose.
Policiklički aromatski ugljikovodici	Kontaminacija masline okolišnim čimbenicima (prašina i čestice zbog dima i onečišćenja zraka). Kontaminacija maslinova ulja dimovima nastalim izgaranjem tijekom procesa ekstrakcije.
Teški metali (olovo, kadmij, živa)	Tlo i zrak koji su zagađeni teškim metalima zbog industrijalizacije. Pesticidi ili gnojiva.
Dioksini	Zbog upotrebe određenih herbicida i pesticida može doći do stvaranja dioksina. Dioksini su nusproizvodi izgaranja, spaljivanja i drugih industrijskih procesa.
Poliklorirani bifenili (PCB)	PCB-i su se u velikoj mjeri upotrebljavali u industrijskim proizvodima (kao što su maziva, boje, premazi) sve dok ih 80-ih godina 20. stoljeća nisu zabranili u većini zemalja. Vrlo su postojani u okolišu, pa stabla maslina mogu apsorbirati te kontaminante iz tla i vode.
Glicidil esteri, 2-monoklorpropandiol (MCPD) i esteri 3-MCPD-a	Ti se kontaminanti koji nastaju zbog topline pojavljuju tijekom procesa rafiniranja biljnih ulja na visokim temperaturama.
Ugljikovodici iz mineralnih ulja (MOSH/MOAH)	Ugljikovodici iz mineralnih ulja mogu potjecati iz različitih izvora, uključujući maziva koja se upotrebljavaju u strojevima za preradu hrane, ambalažne materijale i onečišćenje okoliša.
Plastifikatori	Ambalaža ili drugi materijali koji dolaze u dodir s hranom kojima su dodani plastifikatori kako bi materijal postao fleksibilniji, otporniji i jednostavniji za rukovanje.
Mikotoksini	Zbog nepravilno uskladištenih maslina (npr. u toplim i vlažnim uvjetima) može se razviti plijesan koja može proizvesti mikotoksine. Mikotoksini su toksični spojevi koji su proizvod određenih vrsta gljiva.

Kontaminant	Mogući izvor kontaminacije
Eruka kiselina	Eruka kiselina prirodno je prisutna u ulju uljane repice i ulju gorušice te se smatra štetnom ako se konzumira u velikim količinama. Može završiti u maslinovu ulju unakrsnom kontaminacijom (ako se maslinovo ulje prerađuje ili skladišti u objektima u kojima se obrađuje i ulje s visokim udjelom eruka kiseline) ili patvorenjem (mješavina ulja koja nisu maslinova).

Izvor: Sud, na temelju pregleda literature.

Prilog V. – Kontaminanti koje države članice uključuju u svoje planove kontrole za kategoriju „masti i ulja”

	Španjolska	Italija	Grčka	Belgija
Policiklički aromatski ugljikovodici	X	X	X	X
Dioksin i poliklorirani bifenili	X	X	X	X
Glicidil esteri, 2-MCPD i esteri 3-MCPD-a	X	X	X	
Eruka kiselina	X	X		
Teški metali (olovo, kadmij, živa)	X	X		X
Mikotoksini	X			

Izvor: Sud, na temelju planova država članica za uzorkovanje za razdoblje 2018. – 2023.

Pokrate i skraćeni nazivi

EFSA	Europska agencija za sigurnost hrane
MOAH	Aromatski ugljikovodici iz mineralnih ulja
MOH	Ugljikovodici iz mineralnih ulja
MOSH	Zasićeni ugljikovodici iz mineralnih ulja

Pojmovnik

Fizikalno-kemijska analiza	Laboratorijska ispitivanja radi određivanja vrijednosti za skup fizikalnih i kemijskih svojstava maslinova ulja.
Organoleptičko ocjenjivanje	Službena metoda otkrivanja, mjerenja i opisivanja pozitivnih i negativnih svojstava maslinova ulja uz upotrebu ljudskih osjetila (okus i miris).
Provjera sukladnosti maslinova ulja	Provjera koja se provodi kako bi se potvrdilo da je maslinovo ulje u skladu s pravilima EU-a o kategorizaciji i stavljanju na tržište.

Odgovori Komisije

<https://www.eca.europa.eu/hr/publications/sr-2026-01>

Kronologija

<https://www.eca.europa.eu/hr/publications/sr-2026-01>

Revizorski tim

U tematskim izvješćima Suda iznose se rezultati revizija koje su provedene za politike i programe EU-a ili teme povezane s upravljanjem u posebnim proračunskim područjima. U odabiru i oblikovanju takvih revizijskih zadataka Sud nastoji postići što veći učinak uzimajući u obzir rizike za uspješnost ili usklađenost, vrijednost predmetnih prihoda ili rashoda, predstojeće razvojne promjene te politički i javni interes.

Ovu reviziju uspješnosti provelo je I. revizijsko vijeće, kojim predsjedava članica Suda Joëlle Elvinger i koje je specijalizirano za rashodovno područje održive uporabe prirodnih resursa. Reviziju je predvodila članica Suda Joëlle Elvinger, a potporu su joj pružili voditeljica njezina ureda Ildikó Preiss i ataše u njezinu uredu Paolo Pesce, rukovoditelj José Parente, voditeljica radnog zadatka Els Brems, zamjenica voditelja radnog zadatka Greta Kapustaitė te revizori Vincenza Ferrucci i Stéphane Gilson. Jezičnu podršku pružale su Kyriaki Kofini i Zoe Amador Martínez. Potporu u grafičkom dizajnu pružala je Alexandra Damir-Binzaru.

Slijeva nadesno: Ildikó Preiss, Greta Kapustaitė, José Parente, Joëlle Elvinger, Paolo Pesce, Vincenza Ferrucci, Zoe Amador Martínez

AUTORSKA PRAVA

© Europska unija, 2026.

Politika Europskog revizorskog suda (Sud) o ponovnoj uporabi sadržaja utvrđena je u [Odluci Suda br. 6-2019](#) o politici otvorenih podataka i ponovnoj uporabi dokumenata.

Osim ako je drukčije navedeno (npr. u pojedinačnim napomenama o autorskim pravima), sadržaj Suda koji je u vlasništvu EU-a ima dozvolu [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Stoga je opće pravilo da je ponovna uporaba dopuštena pod uvjetom da se na odgovarajući način navede izvor i naznače eventualne promjene. Osoba koja ponovno upotrebljava sadržaj Suda ne smije izmijeniti izvorno značenje ili poruku. Sud ne snosi odgovornost za posljedice ponovne uporabe.

Ako određeni sadržaj prikazuje osobe čiji je identitet moguće utvrditi, npr. u slučaju fotografija koje prikazuju osoblje Suda, ili ako uključuje djela trećih strana, potrebno je zatražiti dodatno dopuštenje.

U slučaju dobivanja takvog dopuštenja njime se poništava i zamjenjuje prethodno opisano opće dopuštenje i jasno se navode sva ograničenja koja se primjenjuju na uporabu tog sadržaja.

Za uporabu ili reprodukciju sadržaja koji nije u vlasništvu EU-a dopuštenje se po potrebi mora zatražiti izravno od nositelja autorskih prava.

Fotografija na naslovnici: © Tesal – stock.adobe.com

Slike 2. i 3., slika 2. u Prilogu I. i slika 1. u Prilogu III. – ikone su izrađene s pomoću alata dostupnih na stranici [Flaticon.com](#). © Freepik Company S.L. Sva prava pridržana.

Softver ili dokumenti na koje se primjenjuju prava industrijskog vlasništva, kao što su patenti, žigovi, registrirani dizajn, logotipi i nazivi, nisu obuhvaćeni politikom Suda o ponovnoj uporabi sadržaja.

Na internetskim stranicama institucija Europske unije unutar domene europa.eu dostupne su poveznice na internetske stranice trećih strana. Sud nema nikakvu kontrolu nad njihovim sadržajem te je stoga preporučljivo da provjerite njihove politike zaštite osobnih podataka i autorskih prava.

Upotreba logotipa Suda

Logotip Suda ne smije se upotrebljavati bez prethodne suglasnosti Suda.

HTML	ISBN 978-92-849-6068-2	ISSN 2315-2230	doi:10.2865/3651033	QJ-01-25-058-HR-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6069-9	ISSN 2315-2230	doi:10.2865/0735045	QJ-01-25-058-HR-N

KAKO UPUĆIVATI

Europski revizorski sud, [tematsko izvješće 01/2026](#) „Sustavi kontrole za maslinovo ulje u EU-u – Okvir je sveobuhvatan, ali se ne primjenjuje ujednačeno”, Ured za publikacije Europske unije, 2026.

EU je vodeći svjetski proizvođač, potrošač i izvoznik maslinova ulja. Komisija i države članice uspostavile su sustave kontrole kako bi se zajamčilo da je maslinovo ulje koje se prodaje u EU-u autentično (tj. da odgovara deklariranoj kategoriji maslinova ulja), sigurno za konzumaciju i da je moguća sljedivost njegova podrijetla. Sud je ispitao jesu li ti sustavi djelotvorni te nadzire li Komisija te mehanizme u državama članicama i pruža li potporu. Utvrdio je da postoji sveobuhvatan pravni okvir EU-a za provjere maslinova ulja, ali ga države članice ne primjenjuju ujednačeno. Sud preporučuje Komisiji da ojača svoj nadzor, pojasni i poboljša određena pravila i zahtjeve te podupire države članice kako bi se poboljšala sljedivost maslinova ulja.

Tematsko izvješće Suda u skladu s člankom 287. stavkom 4. drugim podstavkom UFEU-a.

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Ured za publikacije
Europske unije

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Upiti: eca.europa.eu/hr/contact
Internetske stranice: eca.europa.eu
Društvene mreže: @EUauditors